



EESC Info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

December 2024 | HU

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT
NL	PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV								

VEZÉRCIKK



Bevezet?

A haladás és a remény éve: Oliver Röpké elnök gondolatai

A 2024-es év végéhez közeledve elgondolkodom azon, hogy az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) milyen jelentős eredményeket ért el az idén. Együtt felerősítettük a civil társadalom hangját, megszilárdítottuk a demokratikus elveket, és előmozdítottuk a fenntarthatóságot Európában és világszerte.

Az egyik olyan mérföldkő, amelyre büszkék lehetünk, a bővítési országok tagjelöltjeire vonatkozó kezdeményezés elindítása volt, amely az uniós tagjelölt országok képviselőit vonja be az EGSZB konzultatív folyamataiba. Ez a kezdeményezés megerősíti az átlátható és érdemeken alapuló bővítési folyamat iránti elkötelezettségünket, felkészítve a jövőbeli tagállamokat arra, hogy teljes mértékben részt vegyenek az EU alakításában.

Globális partnerkapcsolatainkat a brazil Fenntartható Gazdasági és Szociális Fejlesztési Tanáccsal kötött egyetértési megállapodás aláírásával bővítettük. Ez megerősítette a fenntartható fejlődéssel és a demokráciával kapcsolatos együttműködést, amit a Lula da Silva elnökkel tartott találkozóm is példázta. A G20-ak Rio de Janeiróban tartott szociális csúcstalálkozóján az EGSZB központi szerepet játszott, és Lula elnökkel és a brazil kormánnyal egyetértve a kormányzás reformját és a szociális védelem megerősítését szorgalmazta. Az Afrikai Unióval kialakított partnerségünk is, amelyet a jövőről szóló ENSZ-csúcstalálkozón tett közös nyilatkozat öntött hivatalos formába, az inkluzív globális kormányzást és a méltányos éghajlat-politikai fellépést hangsúlyozta. Ezek a globális kezdeményezések rávilágítanak arra, hogy az EGSZB egyre nagyobb befolyással rendelkezik a közös kihívások terén.

Az Európában tartott rendezvényeket tekintve a civil társadalmi hét megmutatta, mennyire fontos az alulról szerveződő szerepvállalás az EU jövőjének alakításában. A magas szintű bővítési fórumon megerősítettük, hogy a bővítés nemcsak a határok kiterjesztéséről, hanem a közös értékek elmélyítéséről is szól. A különböző vezetőkkel, köztük Edi Rama albán miniszterelnökkel tartott találkozók középpontjában az állt, hogy központi szerepet kell biztosítani a civil társadalom számára az uniós csatlakozási tárgyalásokban. Ezen erőfeszítések kiegészítéseként az EGSZB varsói elnökségi ülésén megbeszéléseket folytattunk a digitális átalakulásról. Ezek során a résztvevők hangsúlyozták, hogy a technológiai fejlődést össze kell hangolni a méltányosság és igazságosság európai értékeivel. Ezek az erőfeszítések képezik a soron következő lengyel uniós elnökség tevékenységének alapjait.

2025-re előretekintve továbbra is a részvételi demokrácia megerősítésére, a társadalmi igazságosság előmozdítására, valamint az olyan globális kihívások kezelésére összpontosítunk, mint az éghajlatváltozás és a digitalizáció. Az EGSZB továbbra is fáradhatatlanul dolgozik majd egy olyan Európáért, amely meghallgat, inspirál, és senkit sem hagy hátra.

Hozzon a következő év békét, haladást és jólétet mindenkinek!

RENDEZVÉNYEK, IDŐPONTOK

2024. december 4–16.

Fotókiállítás „Mellbevágó pillanatok: Az energiaszegénység felszámolása képekben” címmel

2024. december 9.

A Fogyasztók Európai Napja 2024

2024. december 11.

Kapcsolattartó csoport - 20. évforduló

2025. január 22–23.

EGSZB plenáris ülészak



MEGLEPETÉSVENDÉGÜNK

Meglepetésvendégünk

Meglepetésvendégünk Andrey Gnyot belarusz filmrendező és újságíró, akit nemrégiben engedtek szabadon a szerbiai házi őrizetből, ahol egy évet töltött kiadatási letartóztatásban, miután országa gazdasági bűncselekmények elkövetésével vádolta meg. Személyes történetében a független újságírók sorsát írja le napjaink Belaruszában, ahol még a hatalmon lévőkkel szembeni legcsekélyebb kritika is ahhoz vezethet, hogy „a nép ellenségének” minősítik és hamis gazdasági vádak alapján bebörtönözik őket.



A NÉP ELLENSÉGE, AVAGY HOGYAN ÜLDÖZI BELARUSZ AZ ÚJSÁGÍROÍT

Andrej Gnyot

Ahhoz, hogy Belaruszban letartóztassák az embert, elég rossz szakmát választani. Mint kiderült, egy ilyen végzetes hibáért még Európa közepén, például Szerbiában is letartóztathatnak. És egy olyan tekintélyes nemzetközi szervezet, mint az Interpol, még meg is könnyíti ezt. Bár szavaimból keserű szarkazmus cseng ki, egyáltalán nem túlzok, ez a keserű igazság. A nevem Andrej Gnyot. Belarusz filmrendező, újságíró és volt politikai fogoly vagyok. Íme a történetem.

1999-ben döntöttem úgy, hogy újságíró leszek. A televízió és a rádió volt a szenvedélyem, az álomom és hobbim is. Vajon el tudta volna-e képzelni egy 17 éves, hogy hazájában a független újságírást később szélsőségesnek bélyegzik, és minden más média pusztán a propaganda szócsövévé válik? Nem, egyikünk sem várta, hogy a 21. században megtörténhet ilyen Európában. Pedig pontosan ez a helyzet ma a diktatórikus Belaruszban: az országban nincs egyetlen független médiaorgánus sem. Az összes média az állam tulajdonában van. Az állam szigorú ellenőrzést gyakorol a szerkesztői politika felett, amely nagyon egyszerű: Lukasenko önmaga által kikiáltott hatalmát dicsérik, és bárkit, aki – akár konstruktív módon – ezt kritizálni merészeli, a kommunista múltból kölcsönzött kifejezéssel „a nép ellenségének” neveznek.

A 2000-es évek közepén így tehát fiatal és naiv újságíróként ebben a szakmában próbáltam megtalálni helyemet. Tanulmányaim alatt és után rengeteg gyakorlati tapasztalatot szereztem a televízióban és a rádióban, és pontosan tudtam, mit akarok. A lehetőségek azonban gyorsan szűkültek: a magán rádióállomások bezárták vagy államosították, a

független televíziós csatornák pedig nem tarthatták meg a műsorszórási frekvenciaengedélyeket. Nem sok választásom volt: az ember vagy a propagandának dolgozott, vagy pedig kerülte az érzékeny kérdéseket, és a könnyű szórakoztatásra korlátozta tevékenységét. Az újságírás csak néhány újságnak és független internetes portálnak köszönhetően maradt fenn Belaruszban. Sok újságíró elhagyta a szakmát, sokukat pedig nyomás alá helyezték. A belarusz tájékoztatási minisztérium rendszeresen figyelmeztetéseket adott ki a médiának, és már három figyelmeztetés elegendő volt engedélyük visszavonásához. A Belarusz Újságírók Szövetsége szerint 2020 és 2024 között 21%-kal csökkent az újságok száma. A belarusz piacon csak ártalmatlan publikációk maradtak, mint például a dácsák tulajdonosainak, a viccek kedvelőinek és a keresztretjvényfejtőknek szóló kiadványok. A hatóságok minden független társadalmi-politikai kiadványt megszüntettek, vagy a kiadók maguk döntöttek úgy, hogy nem nyomtatják ki ezeket, mert ellehetetlenedett működésük.

Nekem szerencsére sikerült egy kompromisszumos megoldást találnom: nyilvánosan áttértem a rendezésre és a kreatív munkára, ahol nagy sikereket értem el. Ugyanakkor önkéntesként folytattam újságírói munkámat is, név nélkül, hogy elkerüljem a lelepleződést. Ez hatékony taktikának bizonyult. Összes tapasztalatom és szakmai kapcsolatom felhasználásával 2020-tól friss videofelvételekkel tudtam ellátni a független médiát, és polgári és politikai aktivizmusban is részt tudtam venni – a „Belarusz Sportolónak Szabad Szövetsége SOS.BY” elnevezésű emberi jogi polgári mozgalom társalapítója lettem. Nem gondolom, hogy részrehajlással és bűnrészességgel lennék vádolható, mert országom népének oldalát választottam – a diktatúrának semmi köze nincs az objektivitáshoz, ahogy a propagandának sem az újságíráshoz.

2021-ben Belarusz 180-ból a 158. helyen állt a sajtószabadság rangsorában. 2020-hoz képest öt hellyel visszaesett. „Belarusz a médiamunkások számára legveszélyesebb ország Európában” – figyelmeztet a Riporterek Határok Nélkül nemzetközi emberi jogi szervezetet.

2020-ban, a tüntetések évében, a belaruszok preferenciái a következők voltak: a válaszadók 60%-ának legfontosabb hírforrásait az internet és a közösségi média jelentették. A televízió – csak a válaszadók 11%-a esetében. Nyomtatott sajtó – 7%, rádió: 5%. Miután a diktatórikus rezsim ezt tudatosította magában, kemény és hajthatatlan fellépésbe kezdett. A vezérgondolat a „szélsőségesesség” elleni küzdelem volt, amely a cenzúra és az üldöztetés alapját képezte. A hatóságok megakadályozzák a hozzáférést azon médiaorgánumok tartalmaihoz, amelyek külföldről folytatják tevékenységüket, és a velük folytatott együttműködés bármilyen formája a szélsőségeség megnyilvánulásának minősül.

2023 végén 32 újságíró ült börtönben Belaruszban. A fogdáknak az újságírókat nyomás alá helyezik, és embertelen körülmények között tartják. Emberi jogi aktivisták szerint Igor Losik, a „Szabadság Rádió” bloggere és újságírója hosszú ideig éhségsztrájkot folytatott a börtöntáborban, majd vágási sérüléseket ejtett a kezén és a nyakán. 15 éves börtönbüntetésre ítélték. A „szélsőséges formációknak” nevezett független médiával való együttműködés bármely formájával kapcsolatos büntetőeljárások egyre gyakoribbak. Új tendencia, hogy nemcsak a civil társadalom képviselőit üldözik, hanem azokat az átlagpolgárokat is, akik észrevételeket tesznek az újságírókat érintő társadalmi és politikai eseményekkel kapcsolatban.

2024. október 31-én a belarusz rezsim a személyes Instagram-fiókomat „szélsőséges anyagnak” nyilvánította. Ez azt jelenti, hogy nemcsak ellenem, hanem minden belarusz követőm ellen is büntetőeljárás indul a fiókomra való feliratkozás miatt. A diktatúra több mint 5000 internetes forrást nyilvánított „szélsőségesnek” Belaruszban. Talán egyetlen más európai ország sem képes ilyen lenyűgöző statisztikákkal büszkélkedni! Vajon mi, belaruszok, úgy gondoljuk, hogy kellő figyelem hárul a belarusz újságírás problémájára? Őszintén megmondom Önöknek, hogy nem, ez a probléma nem kap elég figyelmet. Belaruszban nemcsak az újságírás intézményét bontják le, hanem fizikailag is megsemmisítik az újságíró szakembereket.

Ezenkívül a diktatúra arra törekszik, hogy Belaruszon kívül is üldözze az újságírókat és aktivistákat. Az én esetem egy ilyen üldöztetés mintapéldája. A rezsim megtanulta, hogy demokratikus intézményeket használjon fel embertelen céljainak elérése érdekében. Újságírókat, aktivistákat, bloggereket és politikailag aktív polgárokat vonnak büntetőeljárás alá adóbűncselekmények miatt, főként azért, mert a múltban nem fizettek adót. Ez tökéletes figyelemelterelésnek bizonyul az üldöztetés mögött meghúzódó politikai indítékok elrejtésére. Alesz Bjaljacki Nobel-díjas emberi jogi aktivista pénzügyi vádak miatt van börtönben. A „TUT.BY” független médiaorgánum főszerkesztője (amelyet a rezsim 2020-ban semmisített meg) és kollégái

ugyanerre a pénzügyi cikkekre való hivatkozással vannak rács mögött. Az Interpol ugyanezt a gazdasági bűncselekményről szóló cikket fogadta el indokként, amikor utánam nyomoztak. Az Interpolnak közel nyolc hónapjába tellett, hogy lefolytassa a belső vizsgálatot, és megállapítsa, hogy az utánam való nyomozás szabályzatának 2. és 3. cikkébe ütközik. Ennek ellenére letartóztattak, és a belgrádi központi börtönbe zártak hét hónap hat napra. Öt hónapot töltöttem házi őrizetben, szigorú korlátozások mellett. A Szerb Legfelsőbb Bíróság kétszer úgy határozott, hogy kiadnak a belarusz diktatúrának. Ügyvédekkel együtt kétszer sikeresen fellebbeztem e határozat ellen. Összességében életem egy évét, valamint testi és szellemi egészségemet vették el tőlem. És mindezt csak azért, mert rossz szakmát választottam a rossz országban. Csak azért, mert volt véleményem, és azt aktív polgári szerepvállaláson keresztül kifejezésre juttattam.

Szerencsére sikerült felülkerekednem – különben most nem olvasnák ezeket a sorokat. Az újságírók, politikusok, a civil társadalom és civil szervezetek hihetetlen szolidaritásának köszönhetően elhagytam Szerbiát, és Berlinben biztonságba jutottam. De a történetem itt még nem ért véget. Sokáig tart fog még tartani, mire felépülök, és hosszú küzdelem áll még előttem. Tudom, hogy kötelességtudattal választottam meg hivatásomat, még akkor is, ha egyesek szélsőségesnek gondolják. Tudom, hogy a független újságírás a demokratikus társadalom szerves része. Egy olyan társadalomé, amit mi, belaruszok, fel akarunk építeni. És szeretnénk, ha nem lennénk egyedül ezen a fontos úton.



MEGKÉRDEZTÜK...

Október-novemberben két - kudarccal záruló - globális környezetvédelmi csúcstalálkozóra is sor került: a COP16-ra, a biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény feleinek konferenciájára, és a COP29-re, az ENSZ éghajlatügyi konferenciájára. Mindkettő fő témája a finanszírozás volt, mivel erre a természetvédelemhez és az éghajlatváltozás enyhítéséhez is égető szükség van. Az idei konferenciákon Peter Schmidt, Diandra Ní Bhuachalla és Arnaud Schwartz képviselte az EGSZB-t. Őket kértük fel, hogy osszák meg gondolataikat arról, hogy mit kockáztat a világ, ha nem tesz lépéseket az éghajlatváltozás ellen.



COP16 ÉS COP29: MAGUNK ALATT VÁGJUK A FÁT

Peter Schmidt, Diandra Ní Bhuachalla és Arnaud Schwartz cikke

Az Azerbajdzsán fővárosában, Bakuban rendezett COP29 konferencián az EGSZB az EU civil társadalmát képviselve sürgős és kézzelfogható éghajlat-politikai fellépést szorgalmazott, valamint kérte, hogy az éghajlatváltozásról szóló tárgyalások során a társadalmi és környezeti igazságosságot helyezték előtérbe.

Peter Schmidt, a „COP” ad hoc csoport elnöke arról beszélt, melyek az EGSZB legfontosabb üzenetei a COP29 fő témájával - az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásával - kapcsolatban.

Peter Schmidt: A [klímaváltozáshoz köthető szélsőséges időjárási események](#) előfordulásának világszerte tapasztalható megugrása erőteljes emlékeztető arra, hogy fokoznunk kell az éghajlat-politikai törekvéseket. 2024 lesz a legmelegebb év a mérések kezdete óta, és az ember okozta éghajlati katasztrófák, például az áradások, az erdőtűzek és az aszályok egyre gyakoribbak és intenzívebbek, valamint súlyosbítják a társadalmi egyenlőtlenségeket. Az éghajlatváltozással kapcsolatos tétlenség költsége messze meghaladja a fellépés költségét.

A COP29 esetében nagy a tét. A globális klímafinanszírozási megoldásokról való megállapodás kulcsfontosságú ahhoz, hogy a fejlődő országok alkalmazni tudják a globális éghajlat-politikai fellépés eszközeit. Az EGSZB-nek a bakui COP29 konferencián való részvétele olyan ajánlásokat eredményezett az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásáról szóló véleményünk alapján, amelyek a nemzetközi pénzügyi struktúra átalakítására összpontosítanak az éghajlatváltozás elleni küzdelem hatékony és hozzáférhető finanszírozásának felszabadítása és megkönnyítése érdekében.

Hangsúlyoztuk, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozási hiányosságainak áthidalása érdekében létre kell hozni az új kollektív számszerűsített célt, amelynek révén az éghajlati finanszírozás jobban megfelel a célnak, a biológiai sokféleség szempontjából kedvezőbb, hatásosabb, valamint pontosabban célozza a legkiszolgáltatottabb országokat és közösségeket. Az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozási forrásainak áramlását az igazságos átmenet elveinek kell vezérelniük, összhangban a Párizsi Megállapodással és a fenntartható fejlődési célokkal. Mind az állami, mind a magánszereplők hosszú távú kötelezettségvállalásai kulcsfontosságúak, és a közfinanszírozás döntő szerepet fog játszani az éghajlatváltozással kapcsolatos kezdeményezésekre irányuló magánberuházások mozgósításában és kockázatmentesítésében.

Az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozásához való hozzáférést a helyi kezdeményezések és az alulról szerveződő mozgalmak számára is lehetővé kell tenni, az EGSZB azonban átfogó megközelítést is szorgalmaz ahhoz, hogy megtörjön az eladósodottság és az alkalmazkodás alulfinanszírozottsága közötti körforgás. Az egyenlőtlenségek kezelése érdekében kérjük az éghajlatváltozás elleni küzdelem forrásainak méltányos elosztását. Emellett a civil társadalom szerepvállalása elengedhetetlen egy olyan inkluzív,

demokratikus megközelítés kialakításához, amely biztosítja az éghajlatváltozással kapcsolatos beruházások hatékonyságát és fenntarthatóságát.

Az EGSZB COP konferenciákra (2023 és 2025 között) delegált ifjúsági küldöttje, Diandra Ní Bhuachalla megosztotta velünk a COP29 konferenciával szembeni elvárásait. A fiatalok szempontjából melyek azok a legsürgetőbb éghajlati kérdések, amelyeket elsőként kell megoldani?

Diandra Ní Bhuachalla: A COP28 csalódást keltő eredményei után igyekeztem nem túl nagy elvárásokkal részt venni a COP29 konferencián. Annak tudatában, hogy az elnökség miatt – megint egy olyan államra esett a választás, amely nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagokból származó nyereségtől – ez az éves konferencia is korlátozott eredményekkel fog járni, különösen nehéz volt fenntartani a reményt.

De miután „az EGSZB ifjúsági küldötte a COP-ra” program részeként, az ifjúsági munkacsoport strukturált ülései kapcsán különböző, Európa-szerte működő ifjúsági szervezetekkel konzultáltam, úgy döntöttem, hogy leginkább az éghajlati igazságosságra és az igazságos átmenetre, az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozására és az új kollektív számszerűsített célra, valamint a fiatalok nemzetközi döntéshozatali folyamatokban való érdemi részvételének növelésére kell összpontosítanom.

Annak ismeretében, hogy milyen sok tárgyalás akadt meg az első héten az egyetértés és az együttműködés teljes hiánya miatt – többek között a nemek közötti egyenlőség, az éghajlatváltozás elleni küzdelem finanszírozása és az igazságos átmenet terén –, most már tisztában vagyok azzal, hogy elvárásaim ismét túl magasak voltak, és ennek eredményeként a kísérőrendezvényekre és kétoldalú találkozókra összpontosítottam képviselői erőfeszítéseimet. Most leginkább abban reménykedem, hogy megtartják a jelenlegi megfogalmazást – különösen az emberi jogok terén –, és hogy némi előrelépést érünk el annak érdekében, hogy megfelelően felkészüljünk a COP30-ra. Úgy tűnik, ugyanis, hogy most mindenki ebben reménykedik, és erre teszi az összes tétjét.

Az éghajlatváltozás és az ahhoz kapcsolódó hatások interszekcionális jellege miatt nem tudnám megkísérelni a kérdések fontossági vagy sürgősség szerinti rangsorolását. A fiatalokat a jövőjük aggasztja: munkahelyük biztonsága, hogy át kell-e képezniük magukat; otthonuk és családjuk biztonságban van-e a viharoktól, árvizektől vagy földcsuszamlásoktól; leendő gyermekeik és a következő generációk egészsége, életminősége; valamint hogy a mi generációnknak sokkal nehezebb dolga lesz az éghajlatpolitikai tárgyalásokkal, amikor majd mi leszünk a döntéshozók, mivel ma nem kerül sor elegendő intézkedésre, és ennek hatását évtizedekig érezni fogjuk.

Most van szükségünk éghajlati igazságosságra. Most van szükségünk az éghajlatváltozás elleni küzdelem reális finanszírozására. Most van szükségünk igazságos és méltányos foglalkoztatásra és energetikai átállásra. Most van szükségünk ambíciókra. Most van szükségünk a megvalósításra.

Most van szükségünk mindenkire.

A biológiai sokféleségről szóló, októberben a kolumbiai Caliban tartott COP16 konferencia zűrzavarral ért véget, és nem született megállapodás a természetre irányuló finanszírozásáról. Arnaud Schwartzot, az EGSZB COP16-on részt vevő képviselőjét arról kérdeztük, hogy e visszalépés ellenére van-e még okunk optimizmusra. Mire van szükség ahhoz, hogy előre tudjunk lépni a biológiai sokféleség védelme terén?

Arnaud Schwartz: Évi 200 milliárd dollárra. Az ENSZ szerint ekkora összegre lenne szükség (beleértve mindenféle típusú, azaz köz-, magán-, nemzeti és nemzetközi finanszírozást is) a biológiai sokféleséggel kapcsolatos céljaink eléréséhez. Miről is van tehát szó? Pusztán arról, hogy megállítsuk az élő szervezetek világának összeomlását. Jelenleg egyre gyorsabb ütemben tűnnek el fajok, tehát helyre kell állítanunk a természetet, esélyt adva arra, hogy fennmaradjon egy „élhető” világ. Nem engedhetjük meg, hogy a mohóság és a butaság elpusztítsa azt.

Milyen jövő vár ránk a COP16 kudarca után?

Mindannyiunknak fel kell tennünk ezt a kérdést, magunknak és a körülöttünk lévőeknek is, különösen mivel tudható, hogy csak Franciaország minden évben ennek az összegnek több mint egynegyedét fordítja háborúskodásra, illetve fegyverkezésre. A Caliban rendezett találkozó összességében véve tehát egy elszalasztott lehetőség volt a politikai akarat és a gazdasági szolidaritás hiánya miatt.

De még nincs minden veszve.

Az alagút végén azért pislákol némi fény: ez a COP konferencia – 30 év mellébeszélés után – elismerte az őslakos népek és a helyi közösségek szerepét a biológiai sokféleség megőrzésében, az afrikai származásúakra is kiterjedően; és létrehozta egy új ENSZ-alapot is, az úgynevezett Cali Alapot. Hosszú távon ezt az alapot arra kell felhasználni, hogy magánvállalatoktól önkéntes hozzájárulásokat gyűjtsön, amelyek felét a fent említett csoportok kapják. Húha!

Mit is mondhatnék még...

Ez mindannyiunk közös felelőssége; egy csónakban evezünk! És a közös utunk folytatásához célszerű lenne azzal kezdeni, hogy visszaállítjuk gazdaságunkat a közjó szolgálatába. Tehát... ahhoz, hogy ne vágjuk tovább magunk alatt a fát, azonnal meg kell kezdenünk a nemzetközi pénzügyi és kereskedelmi szabályok felülvizsgálatát. Mire várunk?

A COP29-re delegált EGSZB-küldöttek, Peter Schmidt és Diandra Ní Bhuachalla elsődlegesen a klímafinanszírozás témájára összpontosítottak, mégpedig az EGSZB nemrégiben elfogadott, „[Klímafinanszírozás: új ütemterv ambiciózus éghajlati célok és a fenntartható fejlődési célok megvalósítására](#)” című véleményéből kiindulva. Az egyik [legfontosabb rendezvény](#), melyre az EGSZB vezetésével került sor november 18-án Bakuban, „Az igazságos átmenet előmozdításának globális perspektívája az agrár-élelmiszeripari ágazatban” címet viselte. A rendezvény olyan fenntartható, alacsony szén-dioxid-kibocsátású élelmiszerrendszerek kiépítését vizsgálta, amelyek méltányosak a mezőgazdasági termelők, az élelmiszerláncban dolgozók és a jövő generációi számára. A cél a politikai döntéshozók és a civil társadalom közötti együttműködés javítása, a globális dél érdekeinek határozottabb érvényesítése és a mindenki javát szolgáló inkluzív éghajlati megoldások előmozdítása volt.

Az uniós küldöttség tagjaként Arnaud Schwartz több ülésen is szorgalmazta, hogy fokozzák a biológiai sokféleséggel (CBD) és az éghajlatváltozással (UNFCCC) kapcsolatos ENSZ-folyamatok közötti sinergiákat, fokozatosan szüntessék meg a környezeti szempontból káros támogatásokat, ezzel több pénzügyi forrást szabadítva fel, a szervezett civil társadalom pedig kapjon aktívabb szerepet [a biológiai sokféleségre vonatkozó kunming-montreali globális keret](#) végrehajtásában. További információk az EGSZB COP16-hoz

való hozzájárulásáról [itt található](#).

Arnaud Schwartz „[A biológiai sokféleségre vonatkozó átfogó stratégia a COP16 konferencián: minden ágazat összefogása egy közös cél érdekében](#)” című EGSZB-vélemény előadója.



TÉRJÜNK A LÉNYEGRE!

Bulgária és Románia komoly gazdasági és politikai árat fizet azért, mert nem részesül teljes mértékben a schengeni rendszer előnyeiből. Ez hátrányosan érinti az EU versenyképességét és gazdasági növekedését is. Legfőbb ideje, hogy az EU tanácsa kitűzze a Bulgária és Románia, valamint a többi schengeni tagállam közötti szárazföldi határellenőrzés megszüntetésének

időpontját, írja Mariya Mincheva, „[A schengeni térségen kívül maradás költsége az egységes piac számára - a Bulgáriára és Romániára kifejtett hatás](#)” című vélemény előadója. (II)



A SCHENGENI TÉRSÉGEN KÍVÜL MARADÁS KÖLTSÉGE AZ UNIÓS EGYSÉGES PIAC SZÁMÁRA

Mariya Mincheva írása

Bulgária és Románia 2011-ben teljesítette a schengeni övezethez való csatlakozás feltételeit. Azonban a két ország még 13 évvel később sem élvezheti teljes mértékben a szabad mozgás előnyeit. Ennek az ellentmondásnak politikai ára van, és a kialakult helyzet nagyban növeli az euroszkepticizmust is.

A Tanács november 22-i budapesti ülésén Magyarország, Ausztria, Bulgária és Románia belügyminiszterei megállapodtak abban, hogy „megkezdik a szükséges lépéseket” annak érdekében, hogy a nyugat-balkáni útvonalon érkező irreguláris migránsok megállítására irányuló határozottabb erőfeszítések függvényében meghatározzanak egy

időpontot a szárazföldi határokon végzett ellenőrzések megszüntetésére.

A Schengeni Megállapodás alapvető fontosságú a személyek, az áruk, a szolgáltatások és a tőke Unión belüli szabad mozgása szempontjából, emellett pedig az EU gazdasági sikerének kulcsfontosságú tényezője. A korlátozások aláássák az EU versenyképességét és gazdasági növekedését, és akadályozzák a Szerződésekben előírányozott szociális piacgazdaság megvalósítását is.

A tagállamok ideiglenesen több évre visszaállították a határellenőrzéseket, de nem vizsgálták meg ezeknek a döntéseknek az egységes piacra gyakorolt gazdasági és társadalmi hatását. Az Európai Bizottság elemzi ugyan a kereskedelem fizikai akadályait, de ez csak olyan eseményekre terjed ki, mint a határblokádok, a demonstrációk és a tehergépjárművek elleni támadások. A szárazföldi határellenőrzésnek – többek között a határellenőrzés schengeni tagállamok általi ideiglenes visszaállításának – a hatásait nem veszi figyelembe.

A Tanács 2023-ban megállapodott abban, hogy 2024. március 31-i hatállyal megszünteti a Bulgáriával és Romániával közös belső légi és tengeri határokon végzett ellenőrzéseket. A belső szárazföldi határokon végzett ellenőrzéseket viszont fenntartották, és határidőt sem tűztek ki azok megszüntetésére. Mindez jelentős költségekkel jár, és megakadályozza a vállalatokat abban, hogy teljes mértékben kihasználják az egységes piac előnyeit.

A Bulgária és Románia schengeni térségbe való teljes körű integrálása érdekében tett lépések révén az EU megerősítheti belső kohézióját, javíthatja versenyképességét és fenntarthatja az európai projekt tartóoszlopának tekinthető szabad mozgás és szolidaritás alapelvét.

Az Európai Parlament szerint az, hogy Bulgária és Románia nem tagja a schengeni övezetnek, hatással lehet az ezen országok EU-n belüli jogállásával kapcsolatos piaci elvárásokra. Ez olyan politikai jelzés, amely hatással lehet az államkötvények hozamára, a pénzügyi eszközök árára, a vállalatokat és a háztartásokat érintő kamatlábakra, és károsíthatja a reálgazdaságot.

Mindkét országnak évente több milliárd eurójába kerülnek a megnövekedett logisztikai költségek, az áruk és berendezések szállításának késedelmei, valamint a megnövekedett üzemanyag- és járművezetői költségek. Ezek a közvetlen költségek magasabb árak formájában óhatatlanul a fogyasztókra hárulnak, és hatással vannak a munkavállalók fizikai és mentális egészségére.

A helyzet káros az idegenforgalomra is. Emellett akadályozza a munkaerő szabad mozgását, és korlátozza a bolgár és román munkavállalók lehetőségeit arra, hogy a szomszédos tagállamokban keressenek munkát. Ez a korlátozás érinti az építőipart, a mezőgazdaságot és a szolgáltatási ágazatokat, amelyek nagymértékben támaszkodnak idénymunkásokra és ideiglenes munkavállalókra.

Enrico Letta az egységes piac jövőjéről szóló jelentésében arra szólít fel, hogy határozottan ellenezzenek minden olyan kísérletet, amely a tagállamok közötti szabad mozgás korlátozására irányul, beleértve az útvonalakra és a közúti szállításra vonatkozó technikai korlátozásokat, valamint a Schengeni Megállapodás felfüggesztését.

Legfőbb ideje, hogy a Tanács meghatározzon egy időpontot a Bulgária és Románia, illetve a schengeni övezethez tartozó többi tagállam közötti szárazföldi határellenőrzés megszüntetésére. A kérdésről várhatóan az Európai Unió Bel- és Igazságügyi Tanácsának december 12-i ülésén születik végleges döntés.

EGSZB-HÍREK



Legyen valóság az uniós bővítés!

A következő Európai Bizottságnak a bővítés Bizottságának kell lennie. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) bővítéssel foglalkozó magas szintű fórumot szervezett, amely arra jutott, hogy nem maga a bővítés a kérdés, hanem az, hogy miként kell azt helyesen végrehajtani. A fórumon Oliver Röpke EGSZB-elnök, Nicolas Schmit, a foglalkoztatásért és a szociális jogokért felelős európai biztos, valamint uniós tagállamok és tagjelölt országok miniszterei vettek részt.

Az EGSZB az Európai Bizottsággal közösen magas szintű fórumot szervezett a bővítésről, amelyet az októberi plenáris üléshez kapcsolódóan tartottak. A rendezvényen tagjelölt országok több mint 140 civil társadalmi képviselője vett részt, akik első alkalommal találkoztak. A résztvevők egyértelműen egyetértettek abban, hogy az uniós bővítési folyamat során központi szerepet kell szánni a civil társadalmi szereplőknek és a szociális partnereknek, akiket egyébként gyakran figyelmen kívül hagynak a csatlakozási folyamatban.

Oliver Röpke hangsúlyozta: „Nem csupán az EU bővítéséről van szó, hanem arról is, hogy fel kell készíteni a jövőbeli tagállamokat arra, hogy aktívan részt vegyenek az EU alakításában, ehhez pedig biztosítani kell, hogy teljes mértékben felkészültek legyenek az előttük álló kihívások kezelésére. A civil társadalommal, a munkáltatói szövetségekkel és a szakszervezetekkel való együttműködés révén megteremtjük az ahhoz szükséges alapokat, hogy Európa befogadóbb és erősebb legyen.”

A vita rávilágított arra, hogy fenn kell tartani a bővítést övező közelmúltbeli lendületet, mivel a 2024-2029-es mandátumidőszakban működő Európai Bizottság döntő szerepet fog játszani a bővítési folyamat lezárásában.

A vita másik kiemelt üzenete az volt, hogy fontos a fokozatos, kiszámítható és érdemeken alapuló integráció, ahol az elért eredményeket a csatlakozás valós kilátásával ismerik el és jutalmazzák.

Nicolas Schmit kiemelte, hogy nagyon fontos szerep hárul a civil társadalomra, és elmondta, hogy „a jól működő kétoldalú és háromoldalú szociális párbeszéd és a szociális partnerek bevonása nélkülözhetetlen az uniós csatlakozás kapcsán, hiszen ezek a szereplők az európai szociális piacgazdaság megkerülhetetlen részét jelentik”.

Rolf Schmachtenberg német államtitkár szerint „a munkaügyi és szociális szempontok kulcsfontosságúak a sikeres uniós csatlakozás szempontjából. Azoknak, akik javítani akarják valamennyi polgár életét, lehetőségeket akarnak teremteni és fel akarják számolni a társadalmi egyenlőtlenségeket, hatékony foglalkoztatáspolitikákra, jó munkafeltételekre és működő szociális biztonsági rendszerekre van szükségük, erős szociális partnerekkel”.

A vita során **Naida Nišić** montenegrói munkaügyi, foglalkoztatási és szociális párbeszédért felelős miniszter hangsúlyozta, hogy a magas szintű fórum fontos platformot jelent a párbeszédhez, lehetővé téve Montenegró számára, hogy értékelje az eddig elért eredményeit.

Niki Kerameus görög munkaügyi és szociális biztonságért felelős miniszter így fogalmazott: „Nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy részt vehettem ezen a fontos rendezvényen, ahol megvitattuk az EU-bővítés kérdését és azt, hogy milyen fontos szerepet játszanak a szociális partnerek az európai munkaügyi és szociális jogok jövőbeli kialakításában”.

Olta Manjani albán gazdasági, kulturális és innovációs miniszterhelyettes pedig így nyilatkozott: „Albánia egyre nagyobb mértékben képviselteti magát az uniós intézményekben, bizottságokban és munkacsoportokban. E törekvésünk egyik példája az a konzultatív vegyes bizottság, amelyet az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal hoztunk létre”.

Az EGSZB következetesen támogatja az EU bővítést. 2024-ben elindított egy kísérleti projektet, [a „bővítési országok tagjelöltjei” kezdeményezést](#), amely lehetővé teszi a tagjelölt országok civil társadalma számára, hogy részt vegyenek az EGSZB munkájában. A kezdeményezés jól rávilágít arra, hogy a tagjelölt országok civil társadalmának aktív bevonása hogyan erősíti a bővítési folyamatot. (mt)



Az EGSZB kiemelt európai egészségügyi kezdeményezést, valamint a ritka betegségekre vonatkozó cselekvési tervet szorgalmaz

Az EGSZB egy európai kiemelt egészségügyi kezdeményezést szorgalmaz, javaslatot tesz az európai egészségügyi unió létrehozására, és sürgeti, hogy az Európai Bizottság tegyen közzé egy, a ritka betegségekre vonatkozó cselekvési tervet, amely egyértelműen megvalósítható célokat tűz ki.

Októberi plenáris ülésén az egészségügyre vonatkozó kiemelt európai kezdeményezés megvitatása során az EGSZB szorgalmazta, hogy az EU indítson el egy ambiciózus kezdeményezést, amelynek célja egy átfogó egészségügyi architektúra kiépítése az Unión belül. A napirenden szerepelt a ritka betegségekre vonatkozó európai cselekvési terv kidolgozása is.

Az **EGSZB elnöke, Oliver Röpk**e a vita megnyitása során elmondta: „Kulcsfontosságú, hogy az EU összes lakosa hozzáférjen egy jó minőségű, megfizethető és akadálymentes egészségügyi ellátáshoz. Be kell ruháznunk az innovatív és fenntartható egészségügyi rendszerekbe, és határozott lépéseket kell tennünk az EU-n belüli és a globális egészségügyi egyenlőtlenségek megszüntetése érdekében. A ritka betegségek még láthatóbbá teszik a továbbra is fennálló egyenlőtlenségeket és sebezhetőségeket. Ezért átfogó európai fellépésre van szükség a ritka betegségekkel kapcsolatban.”

Alain Coheur, az egészségügyre vonatkozó kiemelt európai kezdeményezésről szóló [vélemény](#) előadója így nyilatkozott: „Ma egy, a jövőbeli európai biztosoknak szóló ütemtervet szeretnénk elfogadni, amely előmozdítja a mindenki számára hozzáférhető egészségügyi ellátást, és védi az embereket a jövőbeli válságoktól.” **Cser Ágnes**, a ritka betegségekről szóló [vélemény](#) előadója hozzátette: „Ki kell dolgoznunk

egy cselekvési tervet. Ugyanakkor nemcsak a ritka betegségekre vonatkozó cselekvési tervre kell összpontosítanunk, hanem az egészségre is – az egészség a versenyképesség kulcsa. Az egészségügyi unió nem maradhat üres frázis.”

Az egészségügyre vonatkozó kiemelt európai kezdeményezésről szóló vélemény stratégiai pilléreket határoz meg a tagállamok közötti egészségügyi szolidaritás és együttműködés megerősítése érdekében. E pillérek egyike az európai ellátási és egészségügyi garancia létrehozása, amely többéves egészségügyi célkitűzéseket határozna meg uniós szinten. Ez egy jogilag kötelező erejű szöveg (például irányelv) létrejöttéhez vezethet.

Egy további pillér az „egy egészség” megközelítés megvalósítása, amely összekapcsolja a humán-, illetve az állat- és a növényegészségügyi, valamint a környezet egészségére irányuló politikákat. A ritka betegségek kezeléséről szóló vélemény arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen közzé egy közleményt, amely átfogó uniós cselekvési tervet tartalmaz a ritka betegségekről, 2030-ig megvalósítható SMART célokkal. (Im)



[Európai fejlesztés? mesterséges intelligencia: Az EGSZB stratégiai beruházásokat szorgalmaz a mesterségesintelligencia-infrastruktúrába](#)

Az EGSZB sürgeti az Európai Uniót, hogy fokozza beruházásait a biztonságos konnektivitásba, illetve a reziliens infrastruktúrába és ellátási láncokba, hogy versenyképes maradjon az általános célú mesterséges intelligencia gyorsan fejlődő területén. Ezek az intézkedések elengedhetetlenek a generatív mesterséges intelligencia előnyeinek maximalizálásához, összhangban az európai értékekkel, igényekkel és alapvető jogokkal.

A [„Mesterséges intelligencia: a további lépések”](#) című feltáró véleményében, amelyben az általános célú mesterséges intelligencia fő szempontjait vizsgálja, az EGSZB hangsúlyozza, hogy a mesterséges intelligencia dinamizmusa és összetettsége miatt folyamatosan

aktualizálni kell a mesterséges intelligenciáról szóló uniós jogszabályt. Bár az általános célú mesterséges intelligencia modelljei nagyrészt technikai jellegűek, és elsősorban a vállalkozások közötti (B2B) ágazatban alkalmazandók, nem lehet figyelmen kívül hagyni a munkavállalókra és a fogyasztókra gyakorolt közvetett hatásukat.

„Nagyon fontosnak tartjuk, hogy az Európában alkalmazott mesterséges intelligencia európai értékeken is alapuljon. Ez természetesen a jogállamiságot és az emberi jogokat jelenti, de egyben az átláthatóságot, a hitelességet és a megbízhatóságot is. Ezek azok a kulcsfontosságú tényezők, amelyek lehetővé teszik, hogy bármely MI-rendszer az emberek javát szolgálja” – jelentette ki **Sandra Parthie**, az Európai Bizottság és az EU Tanácsának magyar elnöksége által kért vélemény előadója.

Bár támogatja a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályt, az EGSZB hangsúlyozza, hogy azt szorosan nyomon kell követni és ki kell igazítani, ha bebizonyosodik, hogy a rendelet elfojtja a mesterséges intelligenciára összpontosító uniós vállalatok innovációs képességét. Ez akkor fordulhat elő, ha bizonytalanságok merülnek fel a rendelet alkalmazásának módjával kapcsolatban, vagy ha az túl bonyolultnak bizonyul, elriasztva a befektetőket és az innovátorokat az európai piacról.

Az EGSZB azt szorgalmazza, hogy a nem uniós nagy digitális vállalatok uniós piacon fennálló markáns erőfölényének ellensúlyozása érdekében mozgósítsanak uniós versenypolitikai eszközöket, hogy kezelni lehessen bármilyen felmerülő kritikus magatartást vagy az uniós normák megkerülését.

Az EU-nak és tagállamainak be kell ruházniuk az innovációba, hogy erős hálózatokat építsenek ki MI-termékek létrehozására és javítására, és növeljék a mesterséges intelligencia által az emberek és a gazdaság számára nyújtott előnyöket. Az általános célú mesterséges intelligencia európai fejlesztésének és alkalmazásának elmaradása az európai vállalatok versenyképességének csökkenéséhez, az értékesítések visszaeséséhez, munkahelyek megszűnéséhez, gazdasági stagnáláshoz és szegénységhez vezethet.

„Nagyon jó vállalatokkal és kutatókkal rendelkezünk; világszínvonalú kutatási létesítményeink vannak a közelben. Sokkal jobban támogatnunk kell őket, mint eddig. Vonzanunk kell a tehetségeket, és vonzó munkalehetőségeket kell biztosítanunk számukra Európában. Ki kell fejlesztenünk az Európában előállított mesterséges intelligenciát” – mutatott rá **Martin Parthie**. (II)



[A civil társadalomnak pénzügyi forrásokra van szüksége ahhoz, hogy figyelemmel kísérhesse a radioaktív hulladék kezelését](#)

Az uniós tagállamoknak elő kell segíteniük a civil társadalom teljes körű részvételét, és növelniük kell a nyitottságot és az átláthatóságot a civil társadalom felé a radioaktív hulladék-gazdálkodás minden területén. Ez egyaránt vonatkozik azokra a közösségekre, amelyek területén most is találhatók ilyen létesítmények, mind pedig azokra, amelyek a jövőben találkozhatnak ezzel a kérdéssel - annál is inkább, mivel a következő évtizedben és azt követően évről évre egyre több radioaktív hulladék fog keletkezni.

Az EGSZB az októberi plenáris ülésen elfogadott [véleményében](#) határozottan állást foglal ebben a kérdésben. Leszögezi, hogy a

rendelkezésre álló forrásokat a civil társadalmi csoportok, különösen a nukleáris létesítmények közelében élő helyi közösségek kapacitásának fejlesztésére kell fordítani, hogy önállóan részt tudjanak venni a radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatos részvétel és átláthatóság értékelésére irányuló projektekben és tanulmányokban.

Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok számoljanak be arról, hogy a radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatos döntéshozatal kapcsán milyen lehetőségek vannak a társadalmi részvételre, valamint hogy miként garantálják az átláthatóságot. „Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy tegyenek lépéseket a radioaktív hulladékok kezelésével kapcsolatos környezeti, közegészségügyi és társadalmi-gazdasági fejlemények nyomon követése és rendszeres közzététele érdekében” – jelentette ki az előadó, **Alena Mastantuono**.

A tagállamoknak viselniük kell annak felelősségét, hogy ne a jövő nemzedékeire háruljon a nukleáris hulladék feldolgozásának terhe, függetlenül annak jellegétől, bomlási idejétől és veszélyességi szintjétől.

Mivel a használt nukleáris fűtőelemek nagy része újfelfeldolgozható, újra kell hasznosítani a hasadóanyagokat, ezáltal csökkentve az igényt az atomreaktorok üzemeltetéséhez szükséges természetes urán iránt. A körforgásos gazdaságra vonatkozó stratégiák alkalmazásával a tagállamok minimálisra korlátozhatnák a hulladékgazdálkodási stratégiákkal kezelendő hulladék mennyiségét.

„A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a leszerelésre, valamint a kiégett fűtőelemek és a radioaktív hulladékok kezelésére vonatkozó költségbecslések figyelembe vegyék az idő múlásával bekövetkező költségnövekedést. Arról is gondoskodniuk kell, hogy a finanszírozás elegendő legyen a tényleges költségek fedezésére” – jelentette ki **Christophe Quarez** társelőadó. (mp)



A geotermikus energia segítheti a zöld átállást

Európában a geotermikus energia jelentős mértékű kiaknázatlan potenciállal rendelkezik, az Európai Uniónak tehát sürgősen lépéseket kell tennie a geotermikus energiára vonatkozó európai stratégia elfogadása érdekében, amelynek célja a geotermikus energia előnyeinek kihasználása.

Októberi plenáris ülésén az EGSZB egyhangú álláspontot képviselt az energiával kapcsolatban. A **Kükedi Zsolt** és **Thomas Kattinig** által kidolgozott [véleményben](#) az EGSZB hangsúlyozza, hogy a geotermikus energiatermelés rendkívül alacsony üvegházhatásúgáz-kibocsátással jár, és kulcsszerepet játszhat az EU zöld átállásában azáltal, hogy csökkenti a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségét és megkönnyíti dekarbonizációját.

„A geotermikus energia hasznos lehet az EU 2050-re kitűzött klímasemlegességi céljainak eléréséhez” – jelentette ki **Kükedi Zsolt**. „A benne rejlő lehetőségek nincsenek kiaknázva, és az Európai Bizottságnak haladéktalanul ki kell dolgoznia egy átfogó stratégiát a geotermikus energiaforrások felhasználására” – tette hozzá **Thomas Kattinig**.

Az EGSZB rámutat arra, hogy a geotermikus erőművekbe történő beruházások nemzeti szintű pénzügyi támogatás nélkül nem lesznek elegendőek. Konkrétabban: kormányzati finanszírozásra és ösztönzőkre lesz szükség a kezdeti beruházások vonzásához és kockázatmentesítéséhez.

Ezenkívül fontos megjegyezni, hogy az energiapolitika vagy -finanszírozás változásai hatással lehetnek a geotermikus projektek gazdasági vonzerejére.

A geotermikus erőművek építése kockázatokkal jár, melyeket pontosan fel kell mérni, különösen a környezeti hatások tekintetében. Ezért alapvetően fontos, hogy ezt a folyamatot a társadalmi elfogadottság növelése érdekében a helyi közösségek bevonásával hajtsák végre.

Mindazonáltal a geotermikus energia környezeti és éghajlati előnyei meghaladják a kockázatokat, mivel a földhasználat, az erőforrás-felhasználás és az importfüggőség szempontjából ez az egyik legjobb megújuló energiaforrás. (mp)



[Az EGSZB sürgeti, hogy az EU vállaljon vezető szerepet egy koherens és fenntartható biogazdaság révén](#)

Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy vállaljon vezető szerepet egy az európai zöld megállapodással és az éghajlat-politikai célokkal összhangban álló, fenntartható biogazdasági modell révén.

[A körforgásos gazdaság és a biogazdaság összehangolása](#) című véleményében az EGSZB felvázolja, hogy egy szilárd biogazdaság hogyan növelheti Európa gazdasági és ökológiai előnyeit, miként erősítheti a rezilienciát és támogathatja a méltányos átállást. Az ágazatközi együttműködésbe és a közösségi szerepvállalásba történő stratégiai

beruházások az EU biogazdaságát a fenntartható növekedés globális modelljévé tehetik.

A fenntartható biogazdaságnak összhangban kell lennie az uniós keretekkel: a zöld megállapodással, a körforgásos gazdasággal és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célokkal. Ez biztosítja, hogy a biogazdasági tevékenységek hozzájáruljanak az éghajlatváltozással és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célkitűzésekhez, miközben bolygónk tűrőképességének határain belül maradnak.

„Létfontosságú egy átfogó, ambiciózus bioökonómiai stratégia. A körforgásos gazdasághoz és a fenntartható fejlődési célokhoz igazodva a biogazdaság versenyelőnyt teremthet az EU számára azáltal, hogy fenntartható, jól fizetett munkahelyeket hoz létre, és biztosítja az ökológiai korlátokat tiszteletben tartó növekedést”, jelentette ki **Cillian Lohan**, a vélemény előadója.

A biogazdaság a körforgásos gazdaság elveire építhet, csökkentve a hulladékot és javítva a hatékonyságot az erőforrások lépcsőzetes felhasználása és a biológiai anyagok visszaforgatása révén.

Munkahelyteremtéssel és a készségfejlesztési lehetőségek által társadalmi előnyöket kínál, különösen a vidéki területeken. Döntő fontosságú a vidéki közösségek és a fiatalok szerepvállalásának támogatása ebben az ágazatban.

A biogazdasággal kapcsolatos oktatás segíthet a képzett munkaerő kiépítésében és a fenntarthatósággal kapcsolatos tudatosság növelésében. Az egészségügyi ellátás költségeinek csökkentése révén hozzájárul a népegészségügy javításához is. Ezen erőfeszítésekhez kulcsfontosságú a technológiai fejlődés és a fenntartható földhasználat, például a regeneratív mezőgazdaság és erdészet, amelyek elősegítik a széndioxid-tárolást és a biológiai sokféleséget.

A városi mezőgazdaság és a körforgásos élelmiszerközpontok csökkenthetik az élelmiszer-pazarlást és erősíthetik a helyi élelmiszerrendszereket. Az EU-nak fenn kell tartania a magas szintű üzleti és innovációs normákat, és ösztönöznie kell a bioalapú technológiák korai bevezetését. A finanszírozásnak előnyben kell részesítenie az innovatív vezetőket, és támogatnia kell a kis- és középvállalkozásokat.

A biogazdaságnak az uniós szakpolitikákba való integrálása érdekében egyértelmű fogalommeghatározásra van szükség. A bioökonómiai stratégia 2025-re történő aktualizálásának összhangban kell lennie a zöld megállapodással és a Párizsi Megállapodással, ütemtervet biztosítva a fenntartható, reziliens bioalapú gazdaság számára. (ks)



Konkrét EGSZB-s ajánlások egy reziliens és fenntartható jövőbeli élelmiszerrendszer kiépítésére

Az EGSZB felvázolta, hogy miként kellene a jövőben átalakítani az uniós mezőgazdaságot, halászatot és élelmiszerrendszereket ahhoz, hogy válság idején is garantált legyen az ellenálló képesség és a fenntarthatóság.

Októberben elfogadott [véleményében](#) az EGSZB egy versenyképes, válságbiztos és az EU környezetvédelmi és szociális céljaihoz igazodó élelmiszerrendszer létrehozását szorgalmazta. Hangsúlyozta, hogy fontos az élelmezésbiztonság, a méltányos jövedelem a termelők számára, a környezeti reziliencia és az élelmiszertermelők következő generációjának támogatása.

„Nagyon fontos, hogy stabil és fenntartható jövedelmet tudjunk garantálni a termelők számára, valamint hogy olyan, tudásalapú élelmiszer-politikát mozdítsunk elő, amely ösztönzi az innovációt” – jelentette ki **Arnold Puech d’Alissac**, a Gazdálkodók Világszervezetének

elnöke és a vélemény három előadójának egyike.

Az EGSZB azt javasolja, hogy a fentiek támogatása érdekében erősítsék meg a mezőgazdasági ágazat tárgyalási pozícióját az ártárgyalások során, valamint növeljék az uniós mezőgazdasági és halászati ágazatnak nyújtott finanszírozást. Kéri továbbá, hogy a jövőbeli kereskedelmi megállapodásokba foglaljanak bele a zöld megállapodással és „a termelőtől a fogyasztóig” megközelítéssel kapcsolatos szabványokat, ezzel ugyanis garantálni lehet a tisztességes versenyt és a magas élelmiszer-minőséget.

„Fontos, hogy méltányos jövedelmet biztosítsunk az elsődleges termelők számára” – jelentette ki **Kállay Piroska**, a vélemény másik előadója.

Ennek jegyében az EGSZB azt szorgalmazta, hogy vegyék szigorúbban a tisztességes kereskedelmi gyakorlatokat és tiltsák meg az önköltség alatti áron történő értékesítést, hogy ismét egyensúlyt lehessen teremteni az élelmiszer-ellátási láncban belül. Nagyon fontosak a generációs megújulást előmozdító, illetve a fiatalokra és a nőkre összpontosító szakpolitikák is, nem feledkezve meg az oktatásról, a képzésről és a szövetkezetek támogatásáról sem.

Az EGSZB azt ajánlotta, hogy a fenntarthatóság támogatása érdekében jutalmazza a szénmegkötéssel kapcsolatos erőfeszítéseket, például a fenntartható talajgazdálkodást és a kibocsátáshelyezés megelőzését. „Ezek az intézkedések segítenének összehangolni az élelmiszer-termelést az EU éghajlat-politikai célkitűzéseivel és globális környezetvédelmi kötelezettségvállalásaival” – jelentette ki **Joe Healy**, a harmadik előadó.

Egy másik javaslat szerint létre kellene hozni egy állami biztosítási rendszert, amely megvédené a termelőket az éghajlattal kapcsolatos katasztrófáktól, és ezzel szavatolná a folyamatos élelmiszer-ellátást.

Az EGSZB olyan szakpolitikákat szorgalmazott, amelyek célja a talajok helyreállítása és a vizek egészségének megőrzése, a vízfelhasználás hatékonyságának javítása és a vízhasználat csökkentése, valamint a bürokrácia visszaszorítása és átláthatóság biztosítása digitalizált ár- és költségkövetés révén.

Végezetül az EGSZB javasolta, hogy hozzanak létre egy Európai Élelmiszer-politikai Tanácsot (EFPC), hogy el lehessen mélyíteni a párbeszédet az élelmiszerekkel kapcsolatos kérdésekről, valamint hogy jobban össze lehessen hangolni az élelmiszer-politikát a szélesebb körű társadalmi és környezetvédelmi célkitűzésekkel. Ezek a javaslatok ütemtervvel szolgálnak ahhoz, hogy az EU élelmiszerrendszerei ellenállóbbá, fenntarthatóbbá és méltányosabbá váljanak a globális kihívásokkal szemben.(ks)



[Az EGSZB az uniós finanszírozás egyértelműbbé és inkluzívabbá tételét javasolja](#)

Októberben elfogadott [véleményében](#) az EGSZB az uniós finanszírozás alapvető újragondolását javasolja, és a demokrácia és a közbizalom megerősítése érdekében nagyobb átláthatóságot és a polgárok fokozottabb részvételét sürgeti az egész EU-ban.

Ennek érdekében javasolja a költségvetési politika átláthatóságára vonatkozó közös keret kidolgozását, a polgárok bevonását a költségvetés-tervezési folyamatba, valamint a költségvetés világosabb kommunikációját szolgáló digitális eszközök létrehozását.

„Képzelnék csak el, milyen lenne, ha minden egyes, uniós forrásokból elköltött eurót nyomon lehetne követni – Brüsszeltől a nemzeti kormányokon át a helyi közösségig” – hívta fel a figyelmet **Elena**

Calistru, a vélemény előadója.

Az EGSZB véleménye szerint a költségvetési átláthatóság közös kerete egyértelmű és következetes normákat határozna meg valamennyi uniós finanszírozású programra vonatkozóan, egységesítené a jelentéstételt, és megkönnyítené a pénzügyi adatokhoz való hozzáférést valamennyi tagállamban. Ennek során a hangsúly inkább a bevált gyakorlatok előmozdítására, mintsem új szabályozások bevezetésére helyeződne.

A részvételen alapuló költségvetés-tervezés lehetővé tenné a polgárok számára, hogy közvetlen beleszólást kapjanak a közkiadásokkal kapcsolatos döntésekbe, különösen helyi szinten, ezzel egyidejűleg pedig a részvételi elemek beépülnének az uniós szintű költségvetési folyamatokba.

Az EGSZB egy olyan egységes, felhasználóbarát digitális platform létrehozását szorgalmazza, amely valós idejű költségvetési adatokat szolgáltat, egyértelmű vizualizált formában, és betekintést nyújt abba, hogy az uniós források hogyan hoznak eredményeket. Ez javítaná a közérthetőséget és növelné a pénzügyi információk felhasználását.

Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy az együttműködés és az elszámoltathatóság előmozdítása érdekében fontos a közvélemény figyelmének felkeltése, a felügyelet megerősítése és a pénzügyi gyakorlatok összehangolása az uniós célokkal, például a kohézióval és a fenntarthatósággal.

„Az uniós pénzügyek nemcsak a számokról szólnak, hanem a bizalomról, a demokráciáról és arról, hogy Európa a polgárok szolgálatában álljon” -- zárta Elena Calistru. (tk)



Az EU-nak a jövőben is az emberközpontú gazdaságra kell összpontosítania

Az EGSZB támogatja az emberközpontúbb és időtállóbb ipari ökoszisztéma kialakítására irányuló erőfeszítéseket. Ugyanakkor mélyreható vitát szorgalmaz az Ipar 5.0-ről, valamint annak társadalmi és gazdasági következményeiről.

Az Ipar 5.0 célja, hogy a társadalmi és környezetvédelmi kérdéseket helyezze az üzleti folyamatok középpontjába, túllépve az Ipar 4.0 digitalizációra és automatizálásra helyezett hangsúlyán. Az EGSZB a közelmúltban elfogadta az [*Ipar 5.0 – hogyan valósítható meg?*](#) című véleményt, amely az emberi készségeket és kreativitást értéknek tekintő emberközpontú ipari modell mellett tör lándzsát.

Az Ipar 4.0 nagyrészt figyelmen kívül hagyta az automatizálás humán tőkére gyakorolt hatásait, és korlátozott mértékben fordított figyelmet az olyan környezetvédelmi prioritásokra, mint a hulladék csökkentése, a körforgásos jelleg és a zöld energia. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Ipar 5.0-nak kezelnie kell ezeket a hiányosságokat, prioritásként tekintve a demokratikus értékekre, a társadalmi méltányosságra és a fenntartható versenyképességre. **Giuseppe**

Guerini, az Ipar 5.0 tárgyában készült vélemény előadója úgy véli, hogy a digitális átalakulásnak hozzá kell járulnia az „új tisztaipar-megállapodáshoz”, amelyben központi szerepet kapnak az emberi tényezők és a kreativitás.

Az Ipar 5.0 az embereket visszahelyezi a termelés középpontjába, mivel tudásukat és készségeiket alapvetőnek tekinti a versenyelőnyhöz. Egyensúlyt teremt az automatizálás és az emberi kreativitás között azzal, hogy a repetitív feladatokra kollaboratív robotokat használ, lehetővé téve, hogy a munkavállalók a tervezésre, az ütemezésre és az ügyfélszolgálatra koncentráljanak. Ez a változás ezenkívül a munkavállalók egészségét és biztonságát hangsúlyozza, és támogatja azokat, akiknek az automatizálás miatt szűnik meg a munkája.

Az EGSZB arra kéri az uniós intézményeket, hogy álljanak ki egy a társadalmi igazságosságon és az inkluzív versenyképességen alapuló, időtálló, emberközpontú ipari ökoszisztéma mellett. Az EGSZB támogatja az Ipar 5.0-t, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy részletesebben meg kell határozni annak gazdasági, társadalmi és technológiai hatásait. A már meglévő európai szakpolitikák – például a zöld megállapodás, a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály és a készségfejlesztési program – megalapozzák ezt a jövőképet, de az Ipar 5.0 elveivel való összhang érdekében aktualizálásra szorulnak.

Ahhoz, hogy az Ipar 5.0 sikeres legyen, a szociális partnereket és a munkavállalókat minden szinten be kell vonni. Ez az inkluzív megközelítés elő fogja segíteni egy olyan, együttműködésen alapuló környezet kialakulását, amely ötvözi az emberek és a gépek erősségeit, ezáltal pedig innovatívabbá, vonzóbbá és fenntarthatóbbá teszi a munkahelyeket. (gb)



[Az EU-nak sürgősen a zöld hidrogénre kell összpontosítania a közlekedés dekarbonizációja érdekében](#)

Az EGSZB november 12-én az észtországi Pärnuban konferenciát tartott az alacsony szén-dioxid-kibocsátású hidrogénről. A rendezvény célja az volt, hogy megvitassák és azonosítsák a hidrogén és származékai fenntartható infrastruktúrájának fejlesztésére irányuló stratégiai intézkedéseket, a finanszírozásra és a felhasználásra összpontosítva.

[A „Tengeri energiatermelés az e-üzemanyagokért: az új hidrogéngazdaság fellendítése”](#) című konferencián részt vettek Hollandia észtországi nagykövetségének, a Pärnu Megyei Fejlesztési Központnak, a Metrosert Alkalmazott Kutatási Központnak, az Invest Estoniának és az e-metanol fejlesztésével foglalkozó Powe2X-nek a képviselői.

A zöld és alacsony szén-dioxid-kibocsátású hidrogén energetikai átállásunk kulcsfontosságú eleme, és a közelmúltbeli kezdeményezések, például az Európai Hidrogénbank, rávilágítottak arra, hogy a fenntartható hidrogén piacának fejlesztése fellendülőben van. Ezért az uniós és nemzeti politikai döntéshozóknak

biztosítaniuk kell a szükséges eszközöket ahhoz, hogy ezeket a törekvéseket átültessék a gyakorlatba, és megkönnyítsék a tagállamok közötti együttműködést a hatékony stratégiák elfogadása érdekében.

Ennek sürgősségét említve **Baiba Miltoviča**, az EGSZB „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekciójának elnöke így nyilatkozott: „A megújuló hidrogén gyors bevezetése kulcsfontosságú – nemcsak energiarendszerünk átalakítása, hanem az Európai Unió társadalmi és gazdasági jóléte szempontjából is. Alapvető fontosságú azonban, hogy erőforrásainkat bölcsen irányítsuk. A hatás maximalizálása érdekében előnyben kell részesítenünk a kibocsátáscsökkentési nehézségekkel szembenező ágazatokat, és olyan hatékony ökológiai és szociális normákat kell kidolgoznunk, amelyek tisztességes és biztonságos munkakörülményeket biztosítanak.” (mp)



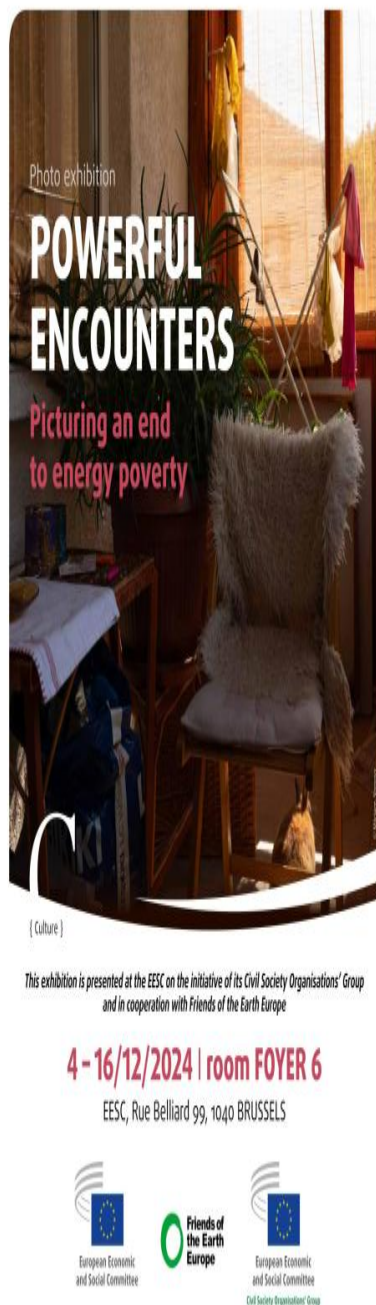
Baiba Miltoviča, az EGSZB TEN szekciójának elnöke és Andres Jaadla, az RB előadója lakhatásról szóló nyilatkozatot ír alá

Egy november 14-én aláírt közös nyilatkozatban Baiba Miltoviča, az EGSZB „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” (TEN) szekciójának elnöke és Andres Jaadla, a lakhatásról szóló RB-vélemény előadója arra kéri az európai intézményeket, hogy fogadjanak el sürgős intézkedéseket annak érdekében, hogy az Európai Unió kilábaljon a jelenlegi lakhatási válságból. Üdvözlik továbbá az energiaügyért és a lakhatásért felelős európai biztos kinevezését, akinek az lesz a feladata, hogy előterjessze a megfizethető lakhatásra vonatkozó legelső európai tervet.

Nyilatkozat a lakhatásról

- Arra kérjük az Európai Bizottságot, hogy az Európai Parlamenttel, az EGSZB-vel és az RB-vel partnerségben szervezzen **éves uniós csúcstalálkozót a szociális és megfizethető lakhatásról**. Ennek az éves uniós csúcstalálkozónak össze kell fognia a szociális és megfizethető lakhatással kapcsolatos tagállami intézkedések végrehajtásában részt vevő valamennyi érdekelt felet, a többszintű megközelítés és a bevált gyakorlatok cseréje alapján, a szubszidiaritás elvével összhangban.
- Támogatjuk a lakhatásért felelős biztosjelölt arra irányuló tervét, hogy az EGSZB-vel és az RB-vel partnerségben **páneurópai beruházási platformot** hozzon létre a megfizethető és fenntartható lakhatás érdekében, hogy sürgősen támogassa a nemzeti, regionális és helyi partnerségeket a lakhatásból való kirekesztettség megszüntetése érdekében.
- Felhívjuk a figyelmet arra, hogy fel kell tártani az **állami beruházások fellendítésének** és a **meglévő uniós források mozgósításának innovatív módjait**, ha hosszú távú megoldást akarunk találni a lakhatási válságra.
- Sürgetjük az uniós intézményeket, hogy támogassák a **lakóépületek mélyreható felújítását** diverzifikált, hosszú távú és innovatív pénzügyi támogatás és koherens jogi keretek alapján, amelyek a kiszolgáltatott népességcsoportokra és a helyi kulcsszereplőkre, különösen az energiaközösségekre és a helyi önkormányzatokra irányulnak.
- **Szorosabb együttműködést** szorgalmazunk **a különböző kormányzati szintek szereplői** – a tagállamok, az uniós intézmények, a civil társadalmi szervezetek, a regionális kormányzatok és a helyi önkormányzatok – **között**.

Kötelezettséget vállalunk arra, hogy segítjük a liège-i nyilatkozatban meghatározott intézkedések végrehajtását azáltal, hogy megosztjuk az EU-szerte működő civil társadalmi szervezetek, valamint helyi és regionális önkormányzatok véleményét, egy olyan, az összes uniós intézmény által tett közös erőfeszítés részeként, amelynek célja a lakhatási válság megoldása és az európai kohézió megerősítése minden oldalról.



Mellbevágó pillanatok: Az energiaszegénység felszámolása képekben

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) **Mellbevágó pillanatok: Az energiaszegénység felszámolása képekben** címmel megrendítő fotókiállításnak ad otthont, amelyen **Miriam Strong** fotográfus munkái láthatók. A Friends of the Earth Europe (Föld Barátai Európa) együttműködésével létrejött kiállítás azt mutatja be, hogy az energiaszegénységgel küzdő közösségek hogyan lépnek fel, hogyan dolgoznak együtt és hogyan veszik kezükbe sorsuk irányítását Európaszerte. Az EGSZB Civil társadalmi szervezetek csoportjának kezdeményezésére megrendezett kiállítás december 4. és 16. között tekinthető meg Brüsszelben, az EGSZB JDE épületében (rue Belliard 99-101.).

A megnyitón **Aurel Laurențiu Plosceanu**, az EGSZB kommunikációért felelős alelnöke és **Séamus Boland**, az EGSZB Civil társadalmi szervezetek csoportjának elnöke hangsúlyozta az EGSZB elkötelezettségét a szegénység felszámolása, a megfizethető energia és a rendszerszintű változás előmozdítása, valamint a fenntartható fejlődési célok elérése mellett.

Séamus Boland beszédében kitért arra, hogy Európában emelkednek a megélhetési költségek és növekszik a szegénység, és hangsúlyozta, hogy az új Európai Bizottságnak és az új Európai Parlamentnek határozott politikai választ kell adnia erre. „A szegénység elleni első uniós stratégiának és a tisztaipar-megállapodásnak, amelyet Ursula von der Leyen elnök az új Európai Bizottság számára adott politikai iránymutatásában jelentett be, fenntartható megoldásokat kell nyújtania a valós helyi problémákra” – jelentette ki Séamus Boland.

Laia Segura energiajogi aktivista és **Yvonne Lemmen**, a Friends of the Earth kommunikációs munkatársa hangsúlyozta, hogy ez a fotókiállítás rávilágít arra, hogy az emberek hogyan küzdenek az energiaszegénységgel, és hogyan harcolnak azért, hogy érvényesítsék a megfelelő, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenálló,

megfizethető és tiszta energiaellátással rendelkező lakhatáshoz való jogukat. További információért kattintson [ide](#).



[A „Connecting EU” fotópályázat 2024. évi nyertese:...](#)

A „Connecting EU” fotópályázat 2024. évi nyertese Martina Cikojević, a horvát Postás Szakszervezet szerkesztője és újságírója.

A *Brüsszel főtere holdfényben* című fotójával kétnapos brüsszeli tartózkodást nyert az EGSZB 2025 márciusában megrendezésre kerülő Civil Társadalmi Hete idején.

Martina Cikojević részt vett az idei [„Connecting EU 2024” szemináriumon](#), amelyet október 17-én és 18-án tartottak Brüsszelben. A szemináriumon az uniós civil társadalmi szervezetek sajtó- és kommunikációs felelősei, valamint újságírók vettek részt. „A demokrácia bástyája: segítsünk az újságíróknak túlélni és boldogulni” című rendezvény középpontjában azok a példátlan kihívások álltak, amelyekkel az újságíróknak a mesterséges intelligencia gyors fejlődése és a növekvő politikai nyomás miatt szembe kell nézniük.

„A sajtófelelős és a kommunikációs referens munkája az Instagram, a TikTok és a mesterséges intelligencia korában – Mit tegyünk, hogy célba érjen az üzenetünk?” című kapcsolatépítő program két workshopot foglalt magában. A fotópályázat „A kommunikációs tartalom tanulságai” című workshop részét képezte, amelyet **Tom Moylan** kommunikációs szakértő vezetett.

Martina Cikojević elmondta, hogy a sötét felhőkön áttörő és az éjszakát megvilágító holdfényt ábrázoló fotója szimbolikusan kapcsolódhat a szeminárium témájához. „Senki sem akadályozhatja meg, hogy a hold fényt hozzon a sötétségbe. Senkinek sem szabadna akadályoznia az

újságírókat abban, hogy egy jobb, biztonságosabb és igazságosabb társadalom érdekében napvilágra hozzák az igazságot” – tette hozzá.

A fotópályázat nyerteseként Martina Cikojević részt vesz majd az EGSZB második Civil Társadalmi Hetén, amelyre március 17. és 21. között kerül sor az EGSZB brüsszeli székházában. A 2025-ös rendezvény témája *A kohézió és a részvétel erősítése a polarizált társadalmakban*.

Az EGSZB sajtóosztálya gratulál Martinának, és köszönetet mond mindazoknak, akik beküldték fotóikat. (II)

CSOPORTOKKAL KAPCSOLATOS HÍREK



Amerikai választások: készen kell állnunk arra, hogy egyedül járjunk el kulcsfontosságú stratégiai kérdésekben

Stefano Mallia, a Munkáltatók csoportja elnökének írása

Donald Trump megnyerte az amerikai választásokat, és másodszor is elnök lesz. A szavazás eredménye egyértelmű, és azt tiszteletben kell tartani. De mi lesz most?

Az EU és az USA továbbra is kulcsfontosságú geopolitikai és kereskedelmi partnerek, hiszen kapcsolatunk a viszonzosság elvén alapul. Napjaink összekapcsolt világában nincs lehetőség az elszigetelődésre vagy a protekcionizmusra, mivel az ilyen megközelítések aláássák kölcsönös és globális együttműködésünket és gazdasági jólétünket.

Az EU és az USA egymás legnagyobb kereskedelmi partnerei. Az EU és az USA közötti kétoldalú **kereskedelem** történelmi csúcst ért el: 2023-ban több mint 1,6 billió EUR-t, a kétoldalú beruházási állomány pedig 5 billió EUR-t meghaladó összeget tett ki. Az Egyesült Államok a közvetlen külföldi befektetések egyik fő forrása az EU-ban: a becslések szerint Európában mintegy 3,6 billió USD-ra rúg a közvetlen amerikai befektetések értéke, míg az USA-ba irányuló uniós befektetések körülbelül 3 billió USD-t tesznek ki. Ezek a mindkét oldalon jelentkező beruházások erősítik a kölcsönös gazdasági függőséget, és több millió munkahelyet teremtenek az Atlanti-óceán mindkét partján.

Ezért is fontos, hogy továbbra is dolgozzunk a kapcsolatunkon. Zsákutcát jelentenek az uniós árukra Trump által korábban bejelentett vámok, illetve az, hogy minden importra – így az EU-ból származóra is – 10-20%-os vámtarifákat akarnak bevezetni. Ezért szorgalmazzuk, hogy kezdjünk nyíltabb párbeszédbe és jövőbe mutató együttműködésbe.

Az EU-USA Kereskedelmi és Technológiai Tanács (TTC) elősegíti a párbeszédet olyan kritikus kérdésekről, mint a mesterséges intelligencia és a félvezetők. Ha azt akarjuk, hogy megerősödjön és fejlődjön a párbeszéd, akkor az EU-nak fel kell gyorsítania szakpolitikai reformjait, egységesen kell fellépnie, és meg kell találnia a legjobb módot az Egyesült Államokkal való együttműködésre.

Fel kell készülnünk arra a forgatókönyvre is, hogy egyedül kell cselekednünk olyan fontos kérdésekben, mint az éghajlatváltozás és Ukrajna kérdése. Ez nagyon is valós lehetőség, ezért egyre inkább ebből az új realitásból kell kiindulnunk.



A megélhetési költségek a fontosak, te ostoba!

A Munkavállalók csoportjának cikke

Bill Clinton 1992-es kampányszlogenje - „It's the economy, stupid!” (A gazdaság a fontos, te ostoba!) -, amelynek akkoriban nagy volt a visszhangja a recesszióval küzdő amerikai szavazók körében, a fenti, átfogalmazott formájában most is időszerű. Elég, ha rápillantunk az [Eurobarométer](#) választások utáni legfrissebb felmérésének eredményeire, amelyekből kiderül, hogy az összes téma közül leginkább az infláció és a gazdaság ösztönözte az embereket arra, hogy elmenjenek szavazni.

Nem, nincs univerzális megoldás, és a gazdasági nehézségek önmagukban nem adhatnak magyarázatot a választásokat övező nyugtalanságra. Biztosan kijelenthető ugyanakkor, hogy tavaly tavasszal az EU-ban és [néhány héttel ezelőtt az Atlanti-óceán túloldalán](#) leginkább

az emelkedő árak, a megélhetési költségek és a gazdasági helyzet mozgósította a szavazókat. Nem, mintha nem kaptunk volna figyelmeztetést: [már 2023 elején](#) ez volt a legfontosabb probléma (nyomában a szegénységgel és a társadalmi kirekesztéssel). Bár a makrogazdasági mutatók alapján akár meg is veregethetnénk a politikai döntéshozók vállát, de [az infláció továbbra is közvetlenül és erőteljesen kihat az olyan alapvető termékekre, mint az élelmiszerek és az energia, ami aránytalanul sújtja azokat, akik a jövedelmüknek viszonylag nagy részét költik ezekre a szükséges javakra](#). Pedig még alig hevertük ki a világvárványt, az arra adott katasztrofális szakpolitikai válasz sem segített, és számos ország még mindig a 2008-as válság utóhatásait nyögi.

A [bérek évtizedek óta nem tartják a lépést a termelékenység növekedésével](#), ami miatt az európai munkás- és a középosztályban sokak számára elhalványult a szebb jövő reménye. [Egyelőre nem csitulnak](#) a szélsőséges politikai megnyilvánulások és a választásokat övező feszültségek.

Európa jövője szempontjából rendkívül fontos, hogy kezeljük a megélhetési költségekkel kapcsolatos válságot, mivel az rávilágít társadalmaink és gazdaságaink strukturális problémáira, és próbára teszi a demokráciáink társadalmi szövetét összetartó elveket.

November 26-án [a Munkavállalók csoportja több érdekelt féllel is találkozott, hogy megvitassa ezeket a kérdéseket](#). Arra invitáljuk Önöket, hogy nézzék vissza ezt a vitát, és csatlakozzanak hozzánk: szólítsuk meg együtt a politikai döntéshozókat, hogy [elég az üres szavakból, számolják fel saját készséghiányukat](#), és arra összpontosítsanak, ami számít.



A szegénység felszámolása egyszer és mindenkorra

Séamus Boland, a Civil társadalmi szervezetek csoportjának elnöke

Annak ellenére, hogy az EU gazdagabb, mint a világ legtöbb része, gyermekek milliói vannak arra utalva, hogy napi szinten az iskolában jussanak ételhez. Valójában növekszik azoknak a tagállamoknak a száma, amelyek az iskolai szünidők alatt élelmiszert biztosítanak a gyermekeknek. Már ebből is kiderül, hogy a szegénység a legalapvetőbb szinten létezik és növekszik, ami ellen a hivatalba lépő Európai Bizottságnak határozottan és fáradhatatlanul fel kell lépnie.

Az európai szegénységi statisztikák nyomasztóak. Az EU lakosságának mintegy 21%-a van kitéve a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának (az [Eurostat 2023. évi adatai](#)), és a gyermekek közel 25%-

át fenyegeti annak kockázata, hogy a szegénységi csapdába kerülnek (az [Eurostat 2023. évi adatai](#)). Igaz, hogy a probléma még súlyosabb lenne az e területen a változás ösztönzésére irányuló jelenlegi uniós kezdeményezések nélkül, de el kell ismerni, hogy ezek nem elegendők. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) és a Civil társadalmi szervezetek csoportja ezért üdvözli Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnökének bejelentését, amely szerint a Bizottság a 2024–2029-es hivatali időszakban egy szegénység elleni uniós stratégián fog dolgozni, amely a szegénység kiváltó okait kezeli. Az EGSZB és különösen az én csoportom már régóta szorgalmazza egy ilyen stratégia kidolgozását.

Sajnos a szegénység nem csupán a „hiánya” azoknak az alapvető erőforrásoknak, amelyekre a családoknak napi szinten szükségük van. Egy sor hosszú távú körülmény eredménye, amelyek együtt járnak a tartós nélkülözéssel. E nélkülözés politikai rendszerekhez kapcsolódik, amelyek a legjobb esetben csak figyelmen kívül hagynak bizonyos népességcsoportokat, és a legrosszabb esetben hátrányos megkülönböztetést is alkalmaznak velük szemben.

A megoldásoknak fel kell mérniük a szegénység mély történelmi okait. Ez azt jelenti, hogy meg kell vizsgálni az emberek életének minden szakaszát, a születéstől a halálig. Ugyanez vonatkozik a lakhatásra is, amely az európai társadalmak egyik legsúlyosabb problémájává válik. Ezért csoportom kérésére az EGSZB megbízást adott egy [tanulmány](#) kidolgozására a megfizethető, fenntartható lakhatásról az EU-ban. A jelentés ismertetésére a [november 21-én megrendezett konferenciánkon](#) került sor, amelynek témája Európa legkiszolgáltatottabb polgárainak fenntartható és megfizethető lakhatás révén történő védelme volt. A konferencián bebizonyítottuk, hogy a megfizethető lakhatás a szegénység elleni küzdelem egyik kulcsfontosságú eszköze.

Örömkre szolgál, hogy az új Európai Bizottságban egy energiaügyért és lakhatásért felelős biztos is helyet kap majd, ezzel segítve a szegénység felszámolását. Aggasztó azonban, hogy a legtöbb politikus a szegénység felszámolását továbbra is olyan problémának tekinti, amelyet nagy, bürokratikus irányított költségvetésekkel kell megoldani. Az erőforrások csak akkor jutnak el az érintettekhez, ha ez a gondolkodásmód megváltozik. A szegénység horizontális kérdés, és az energiaügyért és a lakhatásért, az egyenlőségért, a kohézióért és a reformokért, valamint az igazságos átmenetért felelős új európai biztosoknak sürgősen felelősséget kell vállalniuk e változás előmozdításáért.

FÓKUSZBAN AZ ÉGHAJLAT



Photo by Lucie Morauw

Csalódást kelt? milliárdok: a COP29 cs?döt mondott az éghajlati igazságosság terén

Adélaïde Charlier, fiatal éghajlatvédő és emberi jogi aktivista, a Youth for Climate Belgium társalapítója számba veszi a közelmúltban az azerbajdzsáni fővárosban, Bakuban elért COP29-es éghajlatváltozási megállapodással kapcsolatos problémákat. A COP29, amely sokak szerint az eljátszott bizalom és az éghajlati egyenlőtlenség szimbólumává vált, a kiszolgáltatott nemzetek és a civil társadalom számára keserű csalódást okozott.

A közelmúltban Bakuban megrendezett COP29 éghajlatváltozási konferencia megosztotta a világot, a kiszolgáltatott nemzetek és a civil társadalom képviselői pedig mély frusztrációjuknak adtak hangot amiatt, hogy véleményük szerint visszaéltek a bizalmukkal. Bár megállapodás született arról, hogy évente 300 milliárd USD-t fordítanak annak támogatására, hogy a fejlődő országok 2035-re alkalmazkodni tudjanak az éghajlatváltozáshoz, ez meg sem közelíti azt az összeget, amire az

éghajlati válság frontvonalában élőknek sürgősen szükségük lenne.

„Egy rossz megállapodásnál még az is jobb, ha nincs megállapodás”

Harjeet Singh, a fosszilis tüzelőanyagok terjedésének megakadályozásáról szóló szerződésre vonatkozó kezdeményezés globális érdekképviselői igazgatója a végső megállapodás elérése előtt 24 órával megadta az alaphangot, kijelentve: „Egy rossz megállapodásnál még az is jobb, ha nincs megállapodás”. Ez a mondat jól illusztrálja az érintett országok, a civil társadalom és a vagyonosabb nemzetek közötti egyre nagyobb feszültséget. Vasárnapra a konferencia leleplezte a kijózanító valóságot azzal, hogy mindössze egy pénzügyi célt tűzött ki: a „2035-ig évente 300 milliárd USD” vállalását. Ez a célkitűzés nevetséges, hiszen messze elmarad attól, amit a kiszolgáltatott nemzetek közösen kértek (1,3 billió USD az alkalmazkodással, a hatásmérsékléssel, valamint a veszteségek és a károk kezelésével kapcsolatos szükségleteik fedezésére).

A megállapodás kapcsolódik az új, számszerűsített kollektív célhoz, amely a fejlődő országok éghajlatvédelmi átállását hivatott finanszírozni. Bár ez az összeg a háromszorosa a 2009-ben kitűzött 100 milliárd USD-s célnak – amelyet csak két év késéssel, 2022-ben sikerült elérni –, még közel sem elegendő. A 2009-es, 100 milliárd USD összegű kötelezettségvállalás az inflációt figyelembe véve 2035-re 258 milliárd USD lenne, így a mostani megállapodás a tényleges erőfeszítésnek csupán 42 milliárd USD-s (reálértékben vett) növelését jelenti. A kiszolgáltatott helyzetben lévő nemzetek kérése félreérthetetlen:

„Billiók kellene, nem milliárdok”.

A javasolt pénzügyi cél szerkezete ugyanolyan csalódást keltő, mint maga az összeg. Nem tartalmaz ugyanis konkrét kötelezettségvállalást az állami finanszírozási mechanizmusokat, például a vissza nem térítendő támogatásokat vagy egyéb támogatásokat illetően, amelyekre a globális dél országainak égető szükségük van.

Emellett nincsenek az éghajlatváltozás mérséklésének, az alkalmazkodásnak, valamint a veszteségek és károk kezelésének megfelelő finanszírozására vonatkozó részcélok sem. Az alkalmazkodásra helyezett egyértelmű hangsúly hiánya, valamint – az elsősorban multilaterális fejlesztési bankok és a magánszektor által finanszírozandó – mérséklésre helyezett aránytalan hangsúly azt bizonyítja, hogy továbbra sem sikerült levonni 2009 tanulságait, hiszen az alkalmazkodást már ekkor is jelentősen alulfinanszírozták, amit tovább súlyosbított az elszámoltathatóság és a veszteségekre és károkra elkülönített finanszírozás hiánya.

Továbbá, bár a megállapodás megemlíti a veszteségeket és a károkat, azok csak homályos és felületes utalásokban szerepelnek ahelyett, hogy érdemben beépülnének a megállapodásba. A keret emellett széles körben lehetővé teszi, hogy nagymértékben támaszkodjanak magánfinanszírozásra – többek között a köz- és a magánszféra közötti partnerségekre, állami forrásokból támogatott, kockázatmentesített magánberuházásokra –, és aktívan ösztönzi a tisztán magánberuházásokat.

A történelmi felelősség figyelmen kívül hagyása

Amellett, hogy nem biztosít elegendő finanszírozást, a megállapodás mély repedésekre világított rá a klímadiplomáciában. A gazdagabb nemzetek figyelmen kívül hagyták a megkülönböztetett felelősség elvét, és a pénzügyi terhek egy részét azokra a kiszolgáltatott országokra terhelték, amelyek már most is éghajlati hatásoktól szenvednek. Az olyan nemzetek, mint India, Kuba, Bolívia és Nigéria, nem rejtették véka alá haragukat, és azzal vádolták a gazdag országokat, hogy nem hajlandók fizetni immár több évszázados üvegházhatásúgáz-kibocsátásukért.

Ez a nemtörődomség lerombolta a bizalmat, és a feszültség a COP-tárgyalások történetében soha nem látott szintre emelkedett. A jelenlegi 300 milliárd USD összegű kötelezettségvállalás eltörpül amellel az 1 billió USD mellett, ami az ENSZ szakértőinek becslése szerint a fejlődő országok számára (Kínát nem számítva) 2035-ig szükséges minimális beruházást jelenti.

Nyomás alatt kialakult rossz megállapodás

A világ legszegényebb és legsérülékenyebb nemzetei – köztük a 45 legkevésbé fejlett ország és 40 kis szigetállam – végül hatalmas politikai nyomás alatt elfogadták a megállapodást. Erre a megállapodás hiányától való félelem kényszerítette rá őket, különösen szem előtt tartva azt a lehetőséget, hogy Donald Trump elnöki beiktatása veszélybe sodor az éghajlatvédelemmel kapcsolatos mindenfajta jövőbeli előrelépést. Sokak számára keserű kompromisszum volt ez: ahhoz, hogy biztosítva legyen az azonnali segítségnyújtás, el kellett fogadni akár a nem megfelelő finanszírozást is.

A késlekedés ára

Ez a „rossz megállapodás” nem csupán a diplomáciai kapcsolatok számára jelent fiaszkót: több millió emberélet vonatkozásában is pusztító következményei lesznek. A szélsőséges időjárás, a tengerszint emelkedése és az erőforrások szűkössége miatt a kiszolgáltatott helyzetben lévő nemzetek már elérték

lehetőségeik korlátait. A gazdagabb nemzetek kormányainak fel kell ismerniük, hogy az éghajlat-politikai intézkedésekbe való azonnali beruházás sokkal kevesebb költséget jelent, mint amit a Természet katasztrófák formájában kiszámláz majd nekünk.

A COP29 eredményei kegyetlen módon emlékeztetnek arra, hogy az éghajlati vészhelyzet bátor, azonnali fellépést, valamint a leginkább érintettekkel szemben igazságos eljárást igényel. Forradalmi kötelezettségvállalások nélkül évről évre csak mélyül a globális észak és a globális dél országai közötti szakadék, ami pedig a globális szintű éghajlat-politikai együttműködés lényegét lehetetleníti el.

A COP30 felé tekintve egyértelmű, hogy az éghajlati igazságosságért folytatott küzdelem messze nem ért véget.

Adélaïde Charlier 23 éves európai aktivista, aki az éghajlati igazságosságért küzd, és arról ismert leginkább, hogy a Youth for Climate Belgium társalapítója, illetve most már (az ifjúság és az éghajlat-politikák között hidat építő) Bridge szervezet alapítója is. Idén felkerült a Forbes „30 under 30” listájára.



Az egészséges bolygóért folytatott küzdelem élet-halál kérdés

„Mi, vidéken élő nők nem szimpátiát vagy együttérzést keresünk; azt akarjuk, hogy szövetségesként ismerjenek el és értékeljenek bennünket a fenntartható fejlődés megvalósításában.

Lehetőségekre és minőségi alapszolgáltatásokra van szükségünk, hogy megmaradhassunk a területünkön, és továbbra is táplálhassuk a világot” - mondja Luz Haro Guanga ecuadori gazdálkodó, a [Latin-Amerikában és a Karib-tenger térségében élő vidéki nők hálózata](#) (RedLAC) ügyvezető titkára, aki nemrégiben felszólalt az EGSZB [A nők és a hármass környezeti válság](#) című vitáján. Az EGSZB infónak adott interjújában Luz Haro Guanga az éghajlatváltozás latin-amerikai hatásairól beszél, valamint arról, hogy - a COP16 kudarcai ellenére - miért nincs helye és ideje a pesszimizmusnak a fenntarthatóbb és egészségesebb bolygóért folytatott küzdelemben.

Az Ön szervezete, a RedLAC részt vett a COP16 konferencián. Csalódott-e a konferencia eredményei miatt, hiszen nem sikerült konszenzusra jutni a természet és a biológiai sokféleség védelmének finanszírozásáról? Sikerült azért valamit elérni a COP16 konferencián?

Haro Guanga: Ecuadori, vidéken élő nőként az 1980-as évek óta küzdök az ecuadori vidéki nőtestvéreim jogaiért. A közel 40 év alatt többek

között azt tanultam meg, hogy a társadalmi folyamatok hatalmas erőfeszítéseket igényelnek, de nagyon

kevés azonnali eredményt hoznak, és mindenekelőtt kitartásra, következetességre és állhatatosságra van szükség. A természet és a biodiverzitás védelmének finanszírozásáról szóló konszenzus nagyszerű lett volna, de biztos vagyok benne, hogy a városi és vidéki férfiak és nők ezreinek hangja – akik mint egy homokszemekből álló lavina özönlöttek a COP16-ra – elérte azokat, akik korábban nem érezték szükségét annak, hogy támogassák ezt a sürgős éghajlat-politikai fellépést.

Most nem értük el a célunkat, de továbbra is nyomást kell gyakorolnunk minden város, közösség és ország hatóságaira, hogy tudomásul vegyék a helyzetet, és személyes, technikai és politikai akaratukkal a legjobb döntéseket hozzák meg annak érdekében, hogy a jövőben ne haljanak éhen emberek a mai cselekvés elmulasztása miatt.

Milyen hatással van az éghajlatváltozás az őslakos és vidéken élő nőkre Latin-Amerikában?

Szeretném felhívni a figyelmet annak a dokumentumnak néhány lényeges pontjára, amelyet az Amerikai Államok Szervezetének (OAS) Nők Amerikaközi Bizottsága (CIM) állított össze 16 ország 70 női vezetőjével készített interjúk alapján, a 2024 szeptemberében indított párbeszédprogram keretében. A COP16 konferencián bemutatott szöveg a vidéken élő nők véleményét fogalmazza meg.

Arra a következtetésre jut, hogy az éghajlatváltozás a világ minden országában, így az amerikai kontinensen is valóság, és súlyos következményekkel jár. Az éghajlattal kapcsolatos jelenségek közül azonban négy különösen kiemelkedik.

Elhúzóó aszályok: egyes országok több hónapos csapadékszegény időszakokról számoltak be, míg más, délebbre fekvő országok évekig tartó aszályokról.

A hőmérséklet jóval a szokásos szint fölé emelkedik: a túl magas hőmérséklet a száraz talajokkal kombinálva hozzájárul számos (részben spontán, részben szándékosan okozott) tüzesethez, amelyeket az uralkodó szárazság csak súlyosbít, ezzel is károsítva az életet és a biológiai sokféleséget. Például azokban a napokban, amikor a konferencia Brazíliában zajlott, a média Piauí államban háromszáz aktív tüzesetről számolt be.

Szélviharok: nagyon rövid szakaszokban érkező, intenzív esőzésekről számoltak be, amelyeket gyakran erős szélviharok kísérnek. A Közép-Amerikából, Mexikóból, a Dominikai Köztársaságból és Kolumbia part menti területeiről érkező résztvevők elmondták, hogy nőtt a területüket érintő hurrikánok és trópusi viharok intenzitása és gyakorisága.

Változások a csapadékviszonyokban: „A legváratlanabb időpontokban esik az eső” – hangzott el minden találkozón, míg a déli területekről és az Andok térségéből váratlanul előforduló fagyról, jégesőről és hózáporokról számoltak be. Általánosságban elmondható, hogy az éves csapadékmennyiség csökkent, de amikor bekövetkeznek az esőzések, akkor özönvízszerű méreteket öltenek, árvizeket és természeti katasztrófákat okoznak, amelyek emberi áldozatokkal, az infrastruktúra, az utak és a termés elmosásával, valamint a lakosság életkörülményeinek romlásával járnak, különösen a vidéki területeken. Ahogy az egyik résztvevő fogalmazott: „Néha az eső pokoli méreteket ölt”.

Ugyanakkor a természeti erőforrásokat kimerítő, nem fenntartható gyakorlatok alkalmazásának vagyunk tanúi. A legaggasztóbb és egyben leggyakrabban említett problémák közé tartozik az erdők és mangroveerdők kivágása vagy kiirtása, a szándékos erdőtüzek, a vízkészletekkel való nem megfelelő gazdálkodás, a környezetszennyezés, az intenzív, expanzív, vízigényes és szennyező tevékenységek

támogatása, valamint a mezőgazdasági vegyszerek, gyomirtók és növényvédő szerek túlzott használata.

Többen kiemelték **egyes helyi és nemzeti hatóságok tétlenségét**, amelyek nem dolgoztak ki szabályozási kereteket a pusztító tevékenységek megfékezésére és a fenntartható termelési stratégiák előmozdítására. Néhány országban van ugyan szabályozás, de a hatóságok a korrupció vagy személyes politikai érdekek miatt nem hajtják végre azokat.

A nemzetközi vezetőknek ezért nagyobb nyomást kell gyakorolniuk az államokra, hogy tartsák be az általuk aláírt, a biológiai sokféleségről és az éghajlatváltozásról szóló szerződéseket.

Az éghajlat- és környezetvédelemért folytatott küzdelem irányát tekintve Ön optimista vagy pesszimista? Ön szerint mit kellene tenni?

Ha nem álmodunk nagyot, nem fogunk nagy dolgokat elérni. Az éghajlatváltozás hatással van ránk, és ezek a hatások egyre erőteljesebbek, ezért továbbra is küzdenünk kell azért, hogy a döntéshozók figyelembe vegyék azokat az alapvető szempontokat, amelyek kiemelt fellépést igényelnek, nemcsak a finanszírozás, hanem a koordináció, az együttműködés és a kevesebb önzés és pártpolitikai buzgalom tekintetében is.

Optimista vagyok ezzel kapcsolatban: ha továbbra is küzdünk, felemeljük a hangunkat és kitartóan támogatjuk a hosszú távú társadalmi folyamatokat, ha stratégiai szövetségeket kötünk Amerikában és világszerte, akkor befolyásolhatjuk a közpolitikát és biztosíthatjuk, hogy a hatalmi és döntéshozói pozíciókban lévő emberek annak a meggyőződésnek megfelelően cselekedjenek, hogy az éghajlatváltozással sürgősen foglalkozni kell, miközben csökkentjük azokat az intézkedéseket, amelyek felgyorsítják a bolygónkra gyakorolt káros és pusztító hatásokat: ezek a tűzvészek, a monokultúrák, a rovarirtó szerek és vegyi anyagok válogatás nélküli használata, a vízgyűjtők pusztulása, a válogatás nélküli halászat, a vízforrások pusztulása, a szennyvízkezelés stb.

A pesszimista hozzáállás meggyengítené a hangunkat, és arra késztetne, hogy feladjuk a munkánkat és a harcunkat. Nincs vesztegetni való időnk, és néhány kudarc ellenére sem hagyhatunk teret a pesszimizmusnak a fenntarthatóbb és egészségesebb bolygóért folytatott küzdelemben. Ez élet-halál kérdés a mostani és az utánunk következő generációk számára!

Már tegnap cselekednünk kellett volna. De a mai nap is éppen megfelelő arra, hogy az emberek változtassanak a hozzáállásukon, és mindenki javára cselekedjenek.

Luz Haro Guanga ecuadori kistermelő, a [Latin-Amerikában és a Karib-tenger térségében élő vidéki nők hálózata \(RedLAC\)](#) ügyvezető titkára, valamint a RedLAC ecuadori technikai ágának, a [FUNMUJERURAL-e](#)-nek az elnöke. A RedLAC egy társadalmi szervezet, amely több mint 200 vidéki nőszervezetet tömörít Latin-Amerika és a Karib-térség egész területéről. Az 1990-ben Argentínában alapított szervezet fő célja a vidéken élő nők hatékony polgári és politikai részvételének előmozdítása. A RedLAC nagy múltra visszatekintő erőfeszítéseinek köszönhetően az Amerikai Államok Szervezete (OAS) a 2024–2034 közötti időszakot az „Amerikában élő vidéki nők, serdülők és lányok jogainak Amerika-közi évtizedévé” nyilvánította.



Fenntartható befektetés unokáink jövőjéért

„Filléres megtakarítások unokáink jövőjéért” című kampányával a Grootouders voor het Klimaat (Nagyszülők az éghajlatért) elnevezésű belga szervezet nyerte el a 2021. évi civil társadalmi díjat az éghajlat-politikai fellépés témájában. A kampány arra ösztönözte a mintegy 2,4 millió belga nagyszülőt, hogy megtakarított pénzüket – amelynek eszközértékét akkoriban 910 milliárd euróra becsülték – fenntartható projektekbe fektessék. Az EGSZB az éghajlat és a fenntartható finanszírozás mai helyzetéről, illetve a jövőbeli várakozásokról és tervekről kérdezte a Grootouders voor het Klimaat szervezetet képviselőjét.

Három év kampány után vajon lát kézzelfogható eredményeket?

Általánosságban hogyan ítéli meg az éghajlat és a fenntartható finanszírozás helyzetét Belgiumban? Vannak előrelépések? Jobban tudatosítják az emberek, milyen fontos kérdésről van szó?

Az EGSZB-díj fontos elismerés és támogatás volt számunkra. Sokszor hivatkoztunk rá, amikor a kormányzattal, más támogató szervezetekkel és a polgárokkal találkoztunk. Segítségével újabb kapcsolatokat tudtunk kialakítani, és továbbfejleszthettük kampányunkat mind a nagyszülők, mind pedig a fiatalabb nemzedékek számára: prezentációkat, workshopokat és egy fenntartható pénzügyekről szóló tananyagot dolgoztunk ki.

Látjuk, hogy a téma még mindig nem evidens, de Európa fontos jogalkotási erőfeszítéseket tett (taxonómia, zöld megállapodás, a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról, illetve átvilágításról szóló irányelvek stb.). Ennek köszönhetően immár a vállalatok és az ágazatok is egyre több olyan kezdeményezést indítanak, amelyekre hivatkozhatunk. Ez reménykeltő, de szükséges is, ahogy arra a bakui COP (elmaradó) eredményei ismét rámutattak.

Egy közelmúltbeli tanulmányból megtudtuk, hogy a tudatosságot építő munkánkra még mindig nagy szükség van. A befektetőknek mindössze 5-15%-a él azzal a jogával, hogy felkérje a pénzintézményeket, vegyék figyelembe fenntarthatósági preferenciáit. Tehát nincs megállás.

Mit vár a COP29-től? Részt vesz a konferencián – ha nem is közvetlenül, de a 12 éves Ferre és nagyszülei támogatása révén? Gondolja, hogy a klímafinanszírozás kulcskérdés az igazságos átmenet szempontjából?

Amikor megjelenik ez az írás, már lezárult a COP29. A kezdetektől fogva minden igyekezetünkkel – pénzügyileg és kommunikációs eszközökkel is – támogattuk a 12 éves Ferrét, aki – a Grootouders voor het Klimaat szervezetben tagsággal rendelkező – nagyszüleiével elutazott Bakuba, hogy a gyerekek szócsöve lehessen. Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani az utazást lehetővé tévő összes intézménynek és nagyszülő kollégának.

A COP29 főtémája a klímafinanszírozás kellett, hogy legyen, mivel a finanszírozás valóban nélkülözhetetlen az igazságos átmenethez. Ez Bakuban sajnos nem derült ki eléggé. Továbbra is az az üzenetünk, hogy van

pénz, és kérjük, hogy ennek a pénznek a tulajdonosai vállaljanak felelősséget, és unokáink jövője érdekében fenntartható módon fektessék be vagyonukat.

A Grootouders voor het Klimaat legújabb projektjei közül melyekre szeretné felhívni a figyelmet? Készülnek újabb tervekkel?

Továbbra is reménnyel telve tekintünk a jövőbe. 2025 – a Párizsi Megállapodás tizedik évfordulója – fontos év lesz a Grootouders voor het Klimaat számára: nagy számban felkeressük azokat a nagyszülő kollégákat, akik tagjai Flandria legnagyobb nyugdíjas szervezeteinek. Már nagyban zajlanak az előkészületek: szervezetünk több tucat tagja összeáll, hogy bizakodva, kézfogásra nyújtott kézzel és nyitott füllel beszélgetést kezdeményezzen az éghajlatról.

Több workshophoz is kidolgoztunk anyagot – többek között a fenntartható megtakarításról és befektetésről –, ezt ingyenesen a nyugdíjas szervezetek helyi csoportjainak rendelkezésére bocsátjuk. Már most sok a lelkes reakció. 2025. november végén nagyszabású zárórendezvényt szervezünk, amely – reményeink szerint – nem a végét, hanem a kezdetét jelenti a jövőért való egyre szélesebb körű szerepvállalásnak.

Hugo Van Dienderen a Grootouders voor het Klimaat alapító tagja és társelnöke. A 2019-ben megalapított Grootouders voor het Klimaat egy nyugdíjasokat, főként nagyapákat és nagyanyákat tömörítő független mozgalom, amelynek célja, hogy élhető világot adjunk tovább a következő nemzedéknek.

Fotó: Ferre és nagyszülei a COP29-en Bakuban. Ferre sok fontos ember előtt el tudta mondani, hogy mennyire nyugtalanítja az éghajlati válság.



Hatásbefektetés: a finanszírozás átalakítása a fenntartható jövő? érdekében

Segíthetünk-e megmenteni a világot fenntartható beruházásokkal? Mivel a környezeti és társadalmi kihívások miatt a pénzügyi szektor jelentős átalakuláson megy keresztül, Dr. Brigitte Bernard-Rau, a Hamburgi Egyetem munkatársa egy új, erőteljes beruházási stratégia, a környezeti-társadalmi hasznossággal járó befektetés, azaz a hatásbefektetés vizsgálatával foglalkozik. A stratégia, amely alapvető változást jelent a tőke és a pénzügyek társadalmi szerepével kapcsolatos gondolkodásmódban, megkérdőjelezi azt a hagyományos elképzelést, hogy a befektetőknek választaniuk kell a pénzkeresés és a változások előidézése között.

Brigitte Bernard-Rau írása

Egy olyan világban, amely példa nélküli környezeti és társadalmi kihívásokkal néz szembe az éghajlatváltozástól és a biológiai sokféleség csökkenésétől kezdve az élelmezésbiztonsáig, az egyenlőtlenségig, a jólétig és az egészségügyi ellátásig, a pénzügyi ágazat figyelemre méltó átalakuláson megy keresztül. A társadalmi és környezeti hasznosságú befektetés egy olyan erőteljes megközelítés, amely megkérdőjelezi azt a hagyományos elképzelést, hogy a befektetőknek választaniuk kell a pénz és a változások előidézése között. De mit is jelent pontosan a hatásbefektetés fogalma, és miben tér el a fenntartható finanszírozás egyéb formáitól?

A hatásbefektetés megértése

A hatásbefektetés alapvető változást jelent a tőkének és a pénzügyeknek a társadalomban betöltött szerepéről való gondolkodásunkban. A [Global Impact Investing Network \(GIIN\)](#) meghatározása szerint a hatásbefektetés olyan befektetési stratégia, amely „a pénzügyi megtérülés mellett a pozitív, mérhető társadalmi és környezeti hatások kiváltására irányuló beruházásokat” foglal magában. Ebből a látszólag egyszerű meghatározásból azonban nem is gondolnánk, milyen összetett átalakító potenciállal rendelkezik ez a stratégia.

Ahhoz, hogy teljes mértékben megértsük, milyen különleges szerepe van a modern pénzügyekben – és azok materialisztikus megközelítésében – a társadalmi és környezeti hasznosságú befektetéseknek, meg kell vizsgálnunk, hogy hol helyezkedik el a beruházási megközelítések szélesebb spektrumán. A spektrum egyik végén a hagyományos befektetések helyezkednek el, ahol a pénzügyi megtérülés és a profitmaximalizálás a legfőbb prioritás, társadalmi vagy környezeti megfontolások pedig nem játszanak szerepet a döntéshozatalban. Ahogy távolodunk ettől a végponttól, egyre kifinomultabb megközelítéseket találhatunk a társadalmi és környezeti teljesítménytényezők beépítésére, a fenntartható beruházási finanszírozások különféle formáival. Ezek közül a hatásbefektetés a legvégső beruházási stratégia, amely a pénzügyi megtérülés, valamint a szociális és környezetvédelmi célok ötvözésével száll síkra a pozitív és átalakító

erejű változásokért.

A befektetési megközelítésekről dióhéjban:

- A **hagyományos befektetés** kizárólag a pénzügyi megtérülésre összpontosít, figyelmen kívül hagyva a társadalmi és környezeti tényezőket. Régóta ez jelenti a tőkepiacok sarokkövét.
- A **környezeti, társadalmi és irányítási tényezők integrációja** kockázati mutatóként építi be ezeket a tényezőket a befektetési döntésekbe, de nem tekinti őket elsődleges befektetési hajtóerőnek.
- A **fenntartható finanszírozás** a környezeti, társadalmi és irányítási megfontolásokat integrálja a befektetési döntéshozatalba, és értékteremtőnek tekinti a fenntarthatóságot. Olyan beruházásokat támogat, amelyek kezelik a fenntarthatósági kihívásokat, és pozitív társadalmi és környezeti változásokat idéznek elő. Magában foglalja továbbá az átállásba való beruházást, és finanszírozást biztosít olyan projektekhez, amelyek már ma is környezetbarátak (zöld finanszírozás), illetve finanszírozza a környezetbarát teljesítményszintekre való áttérést is (átállásfinanszírozás).
- A **hatásbefektetés** fogalma a pénzügyi piacokon végbemenő jelentős elmozdulásra, a „hatás irányába történő jelentős elmozdulásra” utal, és azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy [a fenntarthatóságba való beruházás hozzájárul-e egy jobb világhoz](#). Ezért a hatásbefektetés a leginkább célirányos megközelítés, amely aktívan törekszik mind a pénzügyi megtérülésre, mind a mérhető pozitív társadalmi vagy környezeti hatás elérésére, mindkettő mellett egyenlő mértékben elkötelezve.

A hatásbefektetés két arca: a hatásokhoz igazodó és a hatást gyakorló

A [hatásbefektetéseken](#) belül döntő különbség van a hatásokhoz igazodó és a hatásokat előidéző befektetések között. Ez a különbségtétel nemcsak annak megértésében segíti a befektetőket, hogy mire megy a pénzük, hanem abban is, hogy az miként járul hozzá pozitív változásokhoz.

- A **hatásokhoz igazodó beruházások** olyan vállalatokat támogatnak, amelyek már igazolták, hogy pozitív környezeti vagy társadalmi gyakorlatokat alkalmaznak, és működésük és eredményeik révén bizonyították a pozitív hatás iránti elkötelezettségüket.
- A **hatásokat előidéző beruházások** aktívan új megoldásokat hoznak létre társadalmi vagy környezeti kihívásokra, gyakran az átalakulásra és a rendszerszintű változásokra összpontosítva.

Ez az elméleti különbségtétel a különböző ágazatokban történő valós alkalmazások alapján figyelhető meg.

Tiszta energia

A tiszta energiára való átállás során a hatásokhoz igazodó beruházások magukban foglalhatják a meglévő megújulóenergia-vállalatokban vagy elektromosjármű-gyártókban való részesedés vásárlását. Ezek a vállalatok alapvető üzleti modelljeik révén már most is hozzájárulnak a környezeti fenntarthatósághoz. Ebben az ágazatban a hatásokat előidéző beruházások inkább a korai szakaszban lévő akkumulátortechnológiai induló vállalkozások vagy a rosszul ellátott területeken megvalósuló innovatív közösségi napenergia-projektek finanszírozására összpontosíthatnak, teljesen új megoldásokat hozva létre az energetikai kihívásokra.

Fenntartható mezőgazdaság

A fenntartható mezőgazdasági ágazat egy másik szemléltető példával szolgál. A hatásokhoz igazodó befektetők támogathatnak már tevékenykedő bioélelmiszer-termelőket vagy fenntartható gazdálkodási műveleteket, míg a hatásokat előidéző befektetők olyan új regeneratív mezőgazdasági technikák vagy

forradalmi városi gazdálkodási megoldások kidolgozására fókuszálnak, amelyek átalakíthatják az élelmiszer-termelés módját.

Társadalmi hatás

A társadalmi hatás területén a hatásokhoz igazodó beruházások gyakran az erős sokszínűségi politikákat alkalmazó és tisztességes munkaügyi gyakorlatokat megvalósító vállalatokat támogatják. Ezzel szemben a hatásokat előidéző beruházások új, megfizethető lakhatási fejlesztéseket vagy úttörő oktatási technológiai megoldásokat finanszírozhatnak rosszul ellátott közösségek számára, a társadalmi méltányosság új módjait hozva létre.

A befektetési folyamat: a szándéktól a hatásig

A hatásbefektetések sikeréhez szigorú folyamatra van szükség, amely – a pozitív társadalmi és környezeti változások elérése érdekében – [a hatásra vonatkozó egyértelmű célkitűzések meghatározásával](#) kezdődik. A befektetőknek meg kell határozniuk az általuk elérni kívánt konkrét környezeti vagy társadalmi eredményeket, mérhető célokat kell kitűzniük, és ezeket a célokat gyakran össze kell hangolniuk meglévő keretekkel, például az ENSZ 17 fenntartható fejlődési célra vonatkozó globális mutatójával és a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendben szereplő 169 célkitűzéssel.

Ez a szándékosság különbözteti meg a hatásbefektetést a fenntartható finanszírozás egyéb formáitól. Szükséges hozzá, hogy a hatásorientált befektetők átvilágítási folyamatot indítsanak, amely során alaposan értékeli mind a pénzügyi teljesítményt, mind pedig az érdemi társadalmi vagy környezeti eredmények elérésére és mérésére való képességet.

A beruházások pénzügyi értékelése jól bevált gyakorlat, amelyet szabványosított mérőszámok és megbízható módszertanok támasztanak alá. A nem pénzügyi jellegű értékelések, például a társadalmi és környezeti hatások értékelése azonban továbbra is viszonylag kevésbé fejlett, és hiányoznak az egyetemes keretek. A befektetőknek ezért túl kell lépniük a hagyományos pénzügyi elemzésen, hogy felmérjék, mennyire mély egy vállalkozás elkötelezettsége a hatások mellett. Ez magában foglalja annak értékelését, hogy a vezetés mennyire elkötelezett a hatással kapcsolatos célok elérése iránt, mennyire képes a hatások hatékony mérésére, valamint átlátható módon tudja-e közzétenni az eredményeket, illetve beszámolni azokról. Az értékelési folyamat kapcsán gyakran meg kell vizsgálni a beruházás céljaihoz igazított konkrét hatásmérőket, biztosítva az összhangot az elismert keretekkel, például az IRIS $\pm$ -szal vagy a [hatásvizsgálati projekttel \(IMP, 2024\)](#).

Emellett az átvilágítási folyamat javítása érdekében [nagyon fontos, hogy különbséget tegyenek a „vállalati hatás” és a „befektetői hatás” között](#). A vállalati hatás a vállalat működése és termékei által kiváltott közvetlen társadalmi vagy környezeti hatásokat jelenti. Ezzel szemben a befektetői hatás az a befolyás, amelyet a befektetők gyakorolnak a vállalat magatartására és eredményeire a befektetési döntéseik és szerepvállalási stratégiáik révén. E különbség megértése elengedhetetlen a beruházások általános hatásának pontos értékeléséhez és a hatékony hatásmérési gyakorlatok kidolgozásához.

Kihívások, összetettség és megfontolások

A hatásbefektetés, bár ígéretes stratégiának tűnik, jelentős akadályokba ütközik:

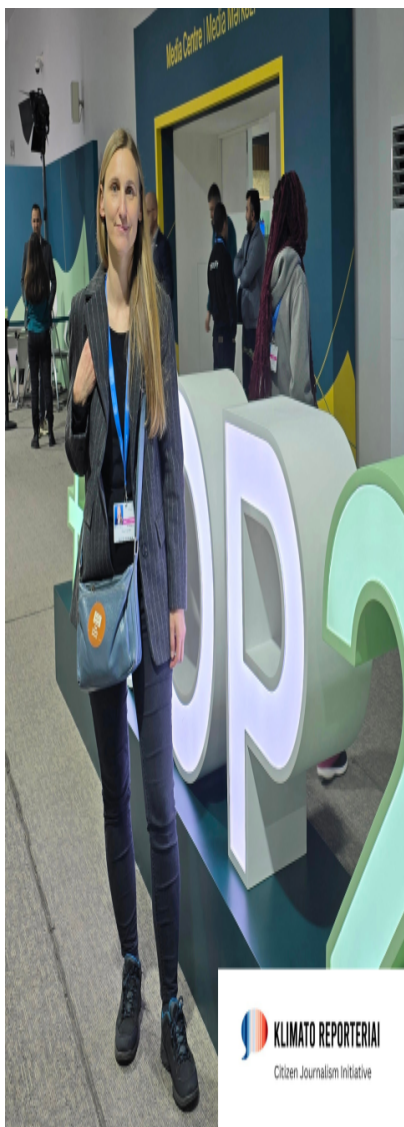
1. **Hatásmérés:** szabványos mérőszámok hiányában nehéz számszerűsíteni vagy összehasonlítani a társadalmi és környezeti eredményeket. Az átláthatóság, valamint a hatásmérők szigorú nyomon követése és a róluk történő jelentéstétel elengedhetetlen a következetesség és az elszámoltathatóság biztosításához, mivel ez garantálja, hogy a hatásokra vonatkozó állításokat bizonyítékokkal támasszák alá.
2. **A hatások azonosításának kihívásai:** szélesebb körű, rendszerszintű változások közepette nehéz elkülöníteni az egyes beruházások hatásait, és a szóban forgó beruházásnak tulajdonítani azokat. Annak meghatározása, hogy a megfigyelt változás mekkora része tulajdonítható közvetlenül egy adott beruházásnak, továbbra is az egyik legnagyobb kihívás a hatásbefektetés terén. Például a 3. fenntartható fejlődési cél (egészség és jóllét) terén elért fejlődés az egészségügyi létesítményekbe, az oktatásba és az infrastruktúrába történő beruházások kombinációjának eredménye lehet, nem pedig egyetlen célzott beruházás hatása. Olyan módszerek kidolgozására van szükség, mint a kontrafaktuális elemzés és a kontrollcsoporttal való összehasonlítás, ezek azonban erőforrás-igényesek lehetnek, és nem mindig megvalósíthatók, különösen kisebb projektek esetében vagy fejlődő piacokon.
3. **Színlelt hatások:** a vállalatok vagy alapok társadalmi vagy környezeti hatásukra vonatkozó túlzó vagy hamis állításai aláássák az ágazatba vetett bizalmat. Annak érdekében, hogy a hatásbefektetések területének egészén megmaradjon a bizalom és az integritás, rendkívül fontos az átlátható jelentéstétel és a hatásokról való ellenőrzött állítások ([ITF](#)). A hitelesség fenntartásához elengedhetetlenek a hatásmérésre vonatkozó egyértelmű szabványok és a megbízható ellenőrzési módszerek, valamint a harmadik fél által végzett ellenőrzések és a független tanúsítás.

A hatásbefektetés átalakító erejének felszabadítása

A hatásbefektetés a globális finanszírozás mélyreható átalakításának élvonalában áll, és sokkal többet jelent, mint pusztán egy befektetési stratégia. A finanszírozás társadalmi szerepének alapvető újragondolását testesíti meg. Megkérdőjelezi azt a hagyományos meggyőződést, hogy a pénzügyi megtérülés, valamint a pozitív társadalmi és környezeti hatások két külön világot jelentenek.

A hatásbefektetés kialakulása megmutatta, hogy a befektetők egyidejűleg képesek nyereséges hozamot elérni, valamint hozzájárulni érdemi társadalmi és környezeti változásokhoz. A cél és a nyereség összekapcsolása révén a társadalmi és környezeti hasznosságú befektetés meggyőző megközelítést kínál egy olyan pénzügyi rendszerhez, amely az embereket és a bolygót egyaránt szolgálja.

Brigitte Bernard-Rau posztdoktori kutató és ösztöndíjas a Hamburgi Egyetem Vállalkozás-, Gazdaság- és Társadalomtudományi Iskolájában. Kutatási területei a környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) minősítések és minősítő intézetek, a fenntartható finanszírozás, a társadalmilag felelős befektetés, a társadalmi és környezeti hasznosságú befektetés és a vállalati társadalmi felelősségvállalás. Nemrég jelent meg [Sustainability Stories: The Power of Narratives to Understand Global Challenges](#) [Történetek a fenntarthatóságról: A narratívák ereje a globális kihívások megértéséhez] (Springer Nature, 2024) című könyve, amelyben több mint 30 inspiráló történetet gyűjt össze különböző szerzőktől világszerte a közjó érdekében való tevékenykedés különböző módjairól, melyek változást hoznak a közösségekben, a szakmai gyakorlatokban és az emberek életében.



A civil újságírás támogatja a hagyományos médiát

A litván „Climate Reporters” elnevezésű, az éghajlatváltozás témájával foglalkozó, újonnan létrehozott hírügynökség célja, hogy fellépjen az éghajlat-politikai hírekkel kapcsolatos fásultság ellen, és az éghajlatváltozás témájára újra ráirányítsa a figyelmet a médiában. A civil újságírás ragyogó példájaként a „Climate Reporters” a kommunikációs és éghajlati aktivizmus elemeit ötvözve nyújt felvilágosítást az embereknek az éghajlatváltozásról, és a környezeti válságtól szenvedő Földünk nevében szólal fel.

Rūta Trainytė

A „Climate Reporters” elnevezésű, éghajlati hírekkel foglalkozó ügynökség idén kezdte meg működését Litvániában. A kezdeményezés, amelyet nem kormányzati szervezetek (NGO-k) működtetnek, a civil újságírás kitűnő példája. A hírügynökség célja, hogy segítsen az újságíróknak beszámolni a környezeti válság különböző szempontjairól. E célból a hírügynökség csapata szövegeket készít, és továbbítja azokat a szerkesztőségeknek.

A hírügynökség munkáját aktivisták közössége végzi. A szövegeket újságírók, PR-szakemberek, nem kormányzati szervezetek képviselői, aktivisták és tudósok írják – röviden azok, akiknek fontos, hogy mi történik, és akik társadalmi változást szeretnének. Ők alkotják a „Climate Reporters” igazgatótanácsát is. Az igazgatótanács garantálja az új kezdeményezés megbízhatóságát.

„Climate Reporters” hírügynökségünk nem számít újnak a kommunikáció világában, hiszen már jelentős tapasztalatokra tettünk szert a közönségkapcsolatok, valamint webportálok szerkesztése, létrehozása és karbantartása terén. Az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdésekben sem vagyunk kezdők. Így született meg az ötlet. Azt tesszük, amihez a legjobban értünk, és ezt éghajlat-politikai aktivizmussal ötvözzük. Tekintettel a jelenlegi környezeti válságra, bolygónk nevében szólalunk fel.

Természetesen kapcsolatban állunk újságírókkal is. A szerkesztőségekben uralkodó vélemény az, hogy az éghajlati hírek nem érdekesek a nyilvánosság számára, és nem generálnak kattintást. A szerkesztők kerülik az „éghajlatváltozás” vagy az „éghajlati válság” kifejezést tartalmazó címeket viselő cikkek publikálását. Mit jelent az éghajlati válság tagadása? Meg lehet-e így védeni a társadalmat a rossz hírektől és a szorongástól?

Nem biztos, hogy ez olyan rossz dolog. A szerkesztőségeket naponta óriási mennyiségű híryanagy árasztja el. Ezt fizikailag nehéz feldolgozni, még az éghajlattal kapcsolatos hírek készítése nélkül is. A témát is jól kell ismerni. És itt jövőnk be a képbe mi. A „Climate Reporters” következő lépése az újságírók képzése lesz. Látjuk, hogy az újságíróknak érteniük kell a témához, hogy elkerüljék a „zöldrefestés” terjesztését.

Egy másik ötlet, hogy vonzó módon adjunk át tudást bizonyos csoportoknak az éghajlatváltozásról. Mindenekelőtt a fiatalokat akarjuk megszólítani, és rájöttünk, hogy jól reagálnak a humorra. Még nem vagyunk biztosak abban, hogy ez a jövőben pontosan milyen formát ölt majd, de már gondolkodunk rajta.

A hírügynökség jó hat hónapja működik. Saját tapasztalataink alapján tudjuk, hogy türelmeseknek kell lennünk. Folyamatosan és célzottan kopogtatunk a szerkesztőségek ajtaján híreinkkel. Szövegeink már megjelentek a főbb litván hírportálokon, és rádióműsorokba is meghívnak minket.

Annak biztosítása érdekében, hogy szerkesztői munkánk magas színvonalú legyen, nagyon fontos, hogy jelentős támogatást kapjunk a litván környezetvédelmi szervezetektől, hogy szervezetünk nemzetközi NGO-hálózatok tagjai legyenek, hogy tagjaink részt vegyenek az uniós szintű munkacsoportokban, és képviseljék Litvániát az EGSZB-ben. Ez lehetővé teszi számunkra, hogy bővítsük a témák körét, és mindig naprakészek maradjunk.

Az EGSZB-vel való kapcsolatunk túlmutat azon, hogy a projekt egyik kezdeményezője, Kęstutis Kupšys tagja a bizottságnak. Az EGSZB tagjai megoszthatják egymással releváns tapasztalataikat a különböző országokból, hogy tartalommal gazdagítsák a „Climate Reporters” által közzétett éghajlati híreket. Például nemrégiben Arnaud Schwartz francia EGSZB-taggal beszélgettünk a biológiai sokféleséggel foglalkozó COP16 csúcstalálkozó kapcsán. Az általa közvetlenül Caliból megosztott meglátások egy „Climate Reporters” cikkhez vezettek. Gondolataival nem sokkal később a litván médiában is meg lehetett ismerkedni. Bevált az a modell, amelynek keretében az EGSZB-tagok szakértelmét arra lehet használni, hogy a globális híreket hatékonyan kommunikáljuk a helyi közönség felé. Ezért a jövőben ismét alkalmazni fogjuk.

Rūta Trainytė a „Climate Reporters” éghajlati hírügynökség szerkesztője. Az ügynökség az állami finanszírozású ŽALINK projekt része. A fogyasztóvédelmi szövetség, a fejlesztési együttműködési platform és a „Körforgásos gazdaság” nem kormányzati szervezet által irányított projektet a Litván Köztársaság Környezetvédelmi Minisztériuma Környezetvédelmi Projektirányítási Ügynökségének éghajlatváltozási programja finanszírozza.

Szerkeszt?

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

A szám elkészítésében közrem?ködött

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonardo Pavan (lp)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanass (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinátor

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Cím

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the
European Union or to the Committee's other publications.

Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

09/2024